

J. prae: Sept 3/853. efr 6 2/4 onior
Hungl

DELIRAB

Előfizetési hirdetemény

A

DÉLIBÁB,
NEMZETI SZINHÁZI LAP

másod félévi folyamára.

Előfizetési feltételek.

Megjelenik e lap vasárnaponként két sűrűn nyomatott iven¹, finom velinpapíron, szépművészeti, irodalmi és társaséleti tartalommal, havonként két divatképpel.

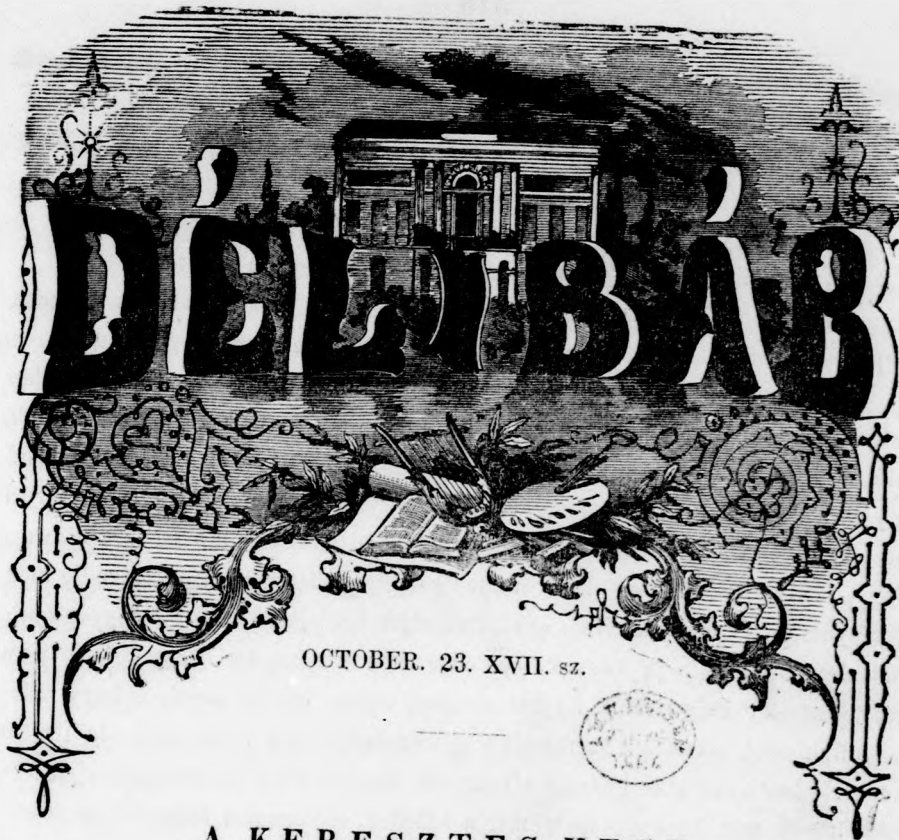
Ára Pesten házhoz hordással félévre 6 forint, negyedévre 3 ft. p.
vidékre postán küldve 7 ft. 36 kr. p. — 3 ft. 48 k. p.

Előfizethetni Pesten a szerkesztő és kiadó hivatalban (szép utca 1. szám) és Emich G. könyvkereskedésében; vidéken minden cs. k. postahivatalnál.

Azon cs. k. postahivatalok, mellyek tíz példányt gyűjtöttek, attól tiszteletpéldányt nyerendnek.

Pest, Junius 12-kén. 1853.

A DÉLIBÁB nemzeti színházlapp szerkesztősége.

A KERESZTES HEGY.

(BESZÉLY.)

DRÁVAI SANDORTÓL.

(Vége.)

Egy délután az öreg asszonyt sokkal mogorvábbnak találtam, s midőn Ivánt e miatt kérdeztem, röviden azt válaszolta, hogy én vagyok annak oka.

— Anyámnak — ugymond tovább — szigorú erkölce, s átható józansága minden ismerősét tisztelőjéül teszi, még ellenségeit is, csak két lény van, kik önbizottságukból el nem tudják ismerni, mennyire állnak alább mind erkölcs, mind szellem tekintetében. E két lény ön s Gyöngyei, ki mióta ön kegyeiben részesül, házuknál mindig vakmerőbb s szemtelenebb.

— Iván! — szólék — Gyöngyei csak annyi kegyemben részesül, mennyire ön feljogosítá — aztán anyja nem bánik velem úgy, mintha szeretetem s tiszteletem érzelmét felkölteni akarná.

— Nem vitatkozom önnel — szóló haraggal Iván — ha anyám kegyét s vonzalmát ki nem érdemelheti, az nem az én hibám, Gyöngyeit illetőleg pedig majd teszek magam — s ezzel kirohant.

Pár óra múlva Julia látogatott meg. Zavartságából láttam, hogy valami szokatlan bántja.

DÉLIBÁB.

Bizalommal s a rokonszenv kétségbevonhatlan jelével nyujtá át kezét s mellém ült.

— Jó hogy egyedül találom — szólt végre — ma nagy dolgot kell végeznünk.

— Megvagyok lepve — válaszolám — s alig várom a nagy dolgot.

— Asszonyom mondja meg, de igazán, szereti-e ön férjét?

— Különös ép öntől hallanom e kérdést! Ivánt szeretem s azt hiszem, hogy viszonszerettetném, ha némelyek szívét tőlem el nem idegenitenék.

— Értem vonatkozását asszonyom — válaszolá Julia — de ön végtelen csalódásban van; tudom azt hiszi, hogy egyike azoknak, kik Iván szerelmét öntől elidegníték — én vagyok — tudom, hogy Gyöngyei beszédéből merité e gyanut, de Gyöngyei már meggyőződött, milly alaptalan volt e hite, melylyel önt is eltévelíté — még önt kell meggyőznöm, s akkor tán fel lesz oldva a kétely, melly szívérzelmeit olly kinteljes gomolylyá összekuszálta. Engedje meg asszonyom, hogy mára feltétlen egedelmességét kikérjem, s meg fog győződni, hogy legjobb barátnéja vagyok. — Tudja meg asszonyom, hogy férje engem szeret, szeretett még mielőtt férjhez mentem volna, látván azonban hogy más-hoz adtak nőül, sikertelen szerelmét megboszulandó, önt vette nőül; de férjem szerencsétlen esete után boszuja elvesztvén alapját, elfojtott szerelme újra felgyuladt, de már késő — mert míg a véletlen eset engem férjemtől megfosztott, addig önnek férjévé tette őt. Képzelterti asszonyom, ha még olly nagy lett volna is Iván iránti vonzalmam, a játék láttára, mit irántami szerelmének megboszulásával eljátszott, végkép le kellett volna azt csillapitnom. És ez nem is igényelt tőlem sok fáradságot. Még Ivánt kell ábránditnom s akkor nyugodt s szabad leendek, s ön asszonyom boldog kiábrándult férje oldalánál. Igerje meg tehát, hogy ma hét óraker nálam leend, ne kérdje miért, engedelmeskedjék, higye, önért, javáért kívánom ezt.

Annyi ihlettel s a jóakarát olly édes, olly jóságos hangján mondta ezt Julia, hogy nem hinnem lehetetlen volt; nyakába borulék s az általa felköltött szép remény ismét vidorrá tette elborult kedélyemet.

Hét óraker Juliánál voltam, beléptemker ismét figyelmeztetett, hogy engedelmeskedjem.

Pár percz mulva lódobogást hallottunk.

Iván lovagolt be az udvarra.

Julia karon fogott s egy tapette ajtót megnyitván, a mellékszobába vezetett.

— Itt várjon ön asszonyom — ugymod — s hallgassa meg, mit Ivánnak mondandó vagyok.

Iván kevés pillanat mulva Juliánál volt.

— Ah Iván! — szólta Julia — mintha sejtette volna, hogy önt várom.

— Milly boldoggá tesz Julia — szólta Iván — a világ végéről is eljönnek, tudván azt, hogy Julia vár rám.

— Iván — folytatá Julia — ma nejét látogattam meg, s azt találok nem tevé ön szerencsésé e szegény nőt.

— Oh ne szóljon róla Julia. E nő minden szép reményemet eltépte, s lehetlenné tevé élttem legnagyobb boldogságát — Juliám kezétől fosztott meg.

— Ne legyen igazságtalan — válaszolá Julia — ön fosztotta meg magát elhamarkodott házasságával, s ezért nem okozhatja nejét, ki szerelmében minden boldogságát férjétől remélette.

— Julia ne mentse őt — kiálta szenvedélyesen Iván — ő nem szereti, nem érti e hont, nem érti, nem szereti anyámat, gyűlöl mindent, mit én szeretek, azért nem vagyunk mi egymásnak valók, azért nem lehetünk mi együtt boldogok. Oh ha elképzelem, mennyi boldogságot veszíték általa; ha elképzelem, hogy Juliám férje lehetnék — —

— Elég Iván — szólta közbe Julia — ön nem lehet férjem soha, míg ellenzék szülőim, addig szerettem önt, mert mélynek, elmulhatlannak hittem viszonszerelmét.

— Oh Julia! — kiálta Iván — higye elmulhatlan a szerelem, mely önhöz csatol, s örülésbe ejt a gondolat, mely azt mondja, hogy Julia már többé enyim nem — lehet, oh Julia! a végzet megölte azt, ki helyettem oltárhoz vezette önt, a végzet nem lehet következtelen, s én hiszem, rejtélyét szükségkép azzal oldandja meg, hogy enyimmé teendi önt, szerelmem egyetlen tárgyát.

Nem hallgathatám tovább e párbeszédet, s a szobából a folyosóra vezető ajtón észrevétlenül eltávoztam.

Hazajöttemkor még mindig Iván szavai hangzottak fülemben, de nem érzem már fájó hatásukat; érzéketlen, jéghideggé vált szivemből kihalt minden érzelem, mely Ivánhoz — az élethez kötött.

Elhatároztam, hogy elhagyandom Ivánt, s mint sok más szerencsétlen nő, az elválásban keresendem csalódott érzelmeim nyugalmát. Határozatom nem volt rögtön kivihető. A körülmények, mellyek anyai állapotom már súlyossá tevék, nehezíték, veszélyezteték határozatom kivitelét. Várnom kellett s túrnöm.

Pár nap mulva muraközi nagybátyámtól levelet kaptam, melylyel örökségem utolsó részét megküldi, s egyszersmind tudtomra adja, hogy Lóririval boldog házasságra lépett.

Nem szóltam e levélről Ivánnak. Hozományom egész összegével rendelkezett, ez utolsó részét eltitkolám, hogy szükség esetén használhassam azt. Elválási szándokommal nem hagytam fel.

E közben keringett a hír, miszerint Gyöngyei Juliát nőül veendi.

Iván e hirre elkomorult, majd nyájasabb lön, majd eltitkolhatlan gyűlölettel bánt velem.

Láttam kedélye ingadozását, nem tudta Julia másodszori elvesztésével szeressen-e, vagy végkép meggyűlöljön? Nem háborgattam ingadozását, mert kedélyének háborgásából jót már ugy sem remélheték.

Egy délután Gyöngyei látogatott meg. Házasságának rózsás reményei szokatlan vidorrrá tevék kedvét. Beszélt Juliáról, házassági terveiről; azt is említé, hogy egyetlen ember van, ki házasságának nem örvend, s ez Iván — sőt tán ellenséggemmé is tevém őt — ugymond.

Alig mondá ki Gyöngyei e szót, a szomszéd teremben Iván lármáját, káromlását halljuk.

Gyöngyei ösztönszerűleg a melléktérre felé vonult.

— Asszonyom — ugymond — sejtem hogy e harag engem illet, s meg fog bocsátani ha távozom.

A jövő perczben Iván rohant be pisztolylyal kezében.

— Kit üz ön uram? — kérdém ijedten.

— Kit? — kérdé gúnynyal — mintha nem tudná ön! gyilkosomat, kegyenczét, czinkosát, hol van ő? — s erre felvont pisztolylyal az ajtó felé, innen az utca-ablakhoz rohant.

— Hah! szökni akarsz gazember, üz bűnöd tudata? — orditá Iván, s a megnyitott ablakon kilövi pisztolyát.

— Nem jól találtál Iván! — hangzék a pisztolydurranásra Gyöngyei szava.

Ájulva rogytam össze. Az összefutott cselédség ápolása alatt magamhoz térve, Iván anyját láttam előttem. Elébb szótlán, hideg méltósággal állt mellettem; aztán mintha bűnt követtem volna el, lenézett göggel, a sértett büszkeség megvetésével végre fölemelvén kezét, szótlánul megfenyegetett s eltávozott.

Másnad messze elkeringett a hír, hogy férjem Gyöngyeit nálam elrejtve találta s azért lőtte meg.

Kinos láz ragadta meg idegeimet, érzém, hogy férjem szerelmi boszujának másodszor lettem eszközévé, s e kétségbeejtő tudattal súlyos betegségbe sülyedtem: de életerőmet kinom szét nem tepheté, s a fájdalomteli szenvedésből anyai örömeire ébredtem.

Mennyei remény sugára hatott szivembe, midőn újszözlöttemet elém hozák; minden szenvedésim enyhítő égi adományúl tekintém őt, ismét szerettem az életet, mert benne leányom üdvét, boldogságát véltem rejleni, s ezt fellelni vágytam, mielőtt meghalnék.

Örömben rezgő idegeimet új rohammal támadta meg a láz s mély álomba ejtő. — Kinos álom volt ez; soha sem feledem. — Szabad ég alatt feküdtem gyermekemmel sötét éjszakán; a koromsötét égből fényes aranyszál ereszkedett ágyam fölé; Iván anyja jött fenyegető haragos tekintetével, megállott ágyam mellett, leköté karjaimat, aztán éles tört rántott ki kebléből s azzal szívemet átszúrva ágyamhoz szegezett; végre kibontván gyermekem, amaz aranyszálhoz kötő; az aranyszál már emelkedett magával vive gyermekem; ekkor örjögve feszítém meg erőm, a kötelék leszakadt vérző karjaimról, a tör kiesett szívemből, s az aranyszálba fogódtam, mely sebesen ragadt az ég felé, mélyen maradt a föld lábaink alatt; ekkor jött a vihar női alakban, kibontott hajjal, tépett ruházattal; bele fogódzott az aranyszálba, ketté szakítá; gyermekem karjaimba hullott s zúgó rohanással estünk a föld mélyére.

Fölbredtem, kiáltozva kis Juliámat.

A körülállók tudtomra adák, hogy az orvos megtiltá látnom gyermekem, míg a láz egészen meg nem szűnik s veszélyen kívül leszek.

A tudat, hogy felülvélve láthatom gyermekem naponkint új s több erőt adott, végre lázam megszűnt, s beteg ágyamat elhagyhatám.

— Hol van gyermekem — kérdém ekkor — látni akarom.

Iván anyja jött elé.

— Adjon istennek hálát könnyelmű asszony — ugymond — kis leánya az égben van, s nem hordandja anyja gyalázatát e földön.

Nem hittem szavának s kirohantam. Befogatók s a temetőre vitetém magam.

Családi sirboltunk márványlapján, új aranybetűkkel kis Juliám nevét találtam. Ráborultam, a legkinosb fájdalmat itt sirta szívem. Visszamenet gunyosan vigyorgott a nép, suttogva álnokul elterjesztett gyalázatomat.

Az elbujdosástól csak gyermekem sirja tartóztatott, mely fájdalommal elhagyhatlan oltárává lön.

Egy alkalommal, midőn ide ismét eljövök, s elvesztett egyetlen reményem siratám, egy éltes nő teszi vállamra száraz kezét, s mintegy túlvilági hangon szól:

— Kelj fel — ugymond — jó anya, ne sirasd az élőt — az isten megsokalta szenvedésed, s örömed hirnökéül engem küld. Tudd meg, gyermeked nem halt meg, s e sirbolt hazug betűi méltatlanul csikarják anyai szived könyeit, — kövess s megtalálod gyermeked.

— Ki vagy te sirok anyja — kiáltám — ki túlvilági vigaszt nyújtasz, hogy örültté tehesd e földön, mielőtt sirba szállnék.

A nő intett, hogy hallgassak, aztán egy levelkét vett ki kebléből s azt átnyujtá.

A levél így hangzott: „Asszonyom hiszen ez agg nőnek — — kocsim minden perczen készen várja. Siessen és ne feledje — Juliát.“

Egy perczig sem haboztam. Hittem az öreg nőnek, hittem Julia levelének. Az öreg nővel egyetértve elhatároztuk, hogy más nap Julia kocsiján elindulandok, s követni fogom őt.

Az öreg nő ismét biztatott, hogy rövid időn meglátandom gyermekem. Isten! illy reménnyel hová nem mentem volna?

Ivánt — mint anyja mondá — botrányos esetem elutazásra kényszeríté.

Másnap Júlia kocsija állt meg lakunk előtt. A házban mindenki tudakolá ennek okát, de senki nem tudta. Iván anyja kikönyökölt ablakára, midőn a kocsiba száltam. Bucsú nélkül távozám. A szerelem utolsó lángja kilobbant szivemből, s gyűlölettel hagytam el a helyet, hol szerelmem földi mennyországát keresém. Elborult keblemben a kihalt érzelmek fölött még egyetlen reménysugara világolt. Ezért éltem, ezt követém.

A jegenye fasor közt haladt a kocsi; Julia házát számos felpántlikázott fogatok állják körül. Esküvőről jött még a násznép. Pár percz óta már igazolva lön a rég keringett hir, miszerint Julia Gyöngyei Vilmos nejévé leend.

Julia az erkélyen állt, hol először láttam. Most is sirt, mint akkor. Könyei akkor izzó ónként hullottak szivemre, mert boldogságomat féltém tőle; könyei most enyhület irjaként hatottak keblemre, mert azt hittem részvéte osztzik fájdalomban.

Közeledtemre Gyöngyei is kijött az erkélyre, s mintha az én szenvedésemre esküdnének örök szerelmet egymásnak, felemelt kezekkel intettek felém, szerencse kívánataik jeléül.

— A s... di állomásnál várja Baba Péla — kiáltott Julia — midőn lakához érve, kocsisom megcsapkodta lovait.

Gyorsan repültek szemeim előtt a vidék egyes pontjai, mintha emlékezetemből is el akarnának tűnni.

A s... di gőzhajó állomásnál Baba Péla jött elém — Juliától egy levelet adott át, aztán szolgálatkész eselédkint vitte podgyászomat a gőzhajóra.

Julia levelében arczképét küldé meg számomra, s tudtomra adja, hogy Iván anyja tanácsára, gyermekem Düstter Imre gondviselésére bízott. A sirboltra csak az én elámitásomra vésetett fel Juliám neve, mások előtt nem titkolt eltávolítása által pedig, csak Iván aljas boszuját akarák indokolni, s menteni. Kért tovább Julia, hogy bocsássak meg, ha tehetem Ivánnak, ki szánandó, hogy mig ezélt nem érhetett szenvedélyének megboszulására, hiuságától kért tanácsot, s engem oltárhoz vezetett, addig a körülmények felszólították újra a szenvedély lángját, melly minden jobb érzelmeit felemésztve, a legnemesebb kebel gyilkosává tevék. Kinek legtöbb bocsánatra volna szüksége Iván any-

jáért — folytatá Julia levele — nincs szavam. Boldogabb napjaiban tán kérem bocsánatát számára is, most az istenre bízom, kinek, hiszem, van még ön számára is kiosztandó boldogsága.

Julia levele békitő malasztkint hatott szívemre. Menteni akartam Ivánt, de elridegült lelkem visszalökte a mentség gondolatát, mint márvány lap a rálőtt golyót. Csak sorsom iránt érzék engesztelődést, és elhatározám szilárdan, zúgolódás nélkül viselni végzetem minden viszontagságát.

Késő éj volt már, midőn Péla felhordva podgyászom, jelenté, hogy legközelebbi állomáson kiszállandunk.

A gőzös kikötött. Péla szekeret rendelt számunkra, s alig fél óra mulva Düsztér szőlőjében voltunk.

A csinosan felszerelt, de lakatlan ház gyanittatá velem, hogy érkezésem itt tudva volt, s hogy a ház lakói ez időre csak az én kedvemért távolítottak el.

Péla rövid időzés után magamra hagyott, biztatván engem, hogy teljes nyugalomnak adjam át magam.

A rejtőzés nehézségeit itt tapasztalám először, de fáradt lelkem s tagjaim csak nyugalomra vágytak, mit kevés pillanat múlva mély üdítő álmam meghozott.

Viradatra Péla visszajött, s felszólított, hogy kövessem.

A keresztes hegyre, ide vezetett.

Ragyogó pompával jött fel a nap, kibontá árnyából a vidéket, s szétlővelt sugaraival megaranyozá szemeim előtt a láthatárt — olly vidor, olly szép volt minden előttem, hogy megijjodni, újra születni képzelém az időt, — életet.

Rövid idő mulva jött Düsztér, kit házunknál ismertem meg.

Pélának egypár szót szólva eltávolítá azt. Magunkra maradtunk.

Düsztér elmondá, hogy Julia leveleiből ismeri viszontagságomat. Julia birta rá, hogy Pélát értem küldje s kiszabadítson a szenvedésből, mit Iván őrjöngő szenvedélye által végzetem mért rám. Elmondá tovább, hogy Pélát rejtélyes életmódja miatt legjobb eszköznek vélte ezélunk kivitelére. E helyet is, mellyen Péla lakott, azért szemelte ki számomra ideiglenesen, mert Péla rejtélyessége miatt kerüli e helyet mindenki, s én a világ figyelmét itt könnyen kikerülhetem, míg másra el nem határozandom magam.

Vállat vonított Düsztér midőn mondam, hogy e helyütt szeretném bevárni végzetemet.

Megmutogatta a hegyet, mellyet Péla elmenetele óta rendbeszedetett, mert úgymond — sejté, hogy kedélyhangulatom bizonyosan itt fog marasztani kevés időre, ha egyszer ide jöttem. Elvitt a forráshoz is, melly a hegy oldalán egy szikla alól keskeny, kanyargó medret ásva, csergedez alá.

Végre a kereszt mögött álló épülethez vezetett. Beléptünk. A kevés, de esinos butorzat közt egy gyermekágyra estek szemeim. Ösztönszerűleg közeltem hozzá, s benne ugyanazon párnában, mellyben először láttam, kis Juliámat találtam . . . oh uram, kérdje meg az anyát, mit érezne, ha meghalt gyermekét újra feléledni látná. . . . Ráborultam, . . . kiszakadt szivemből minden fájdalommal s kis Juliám felnyíló szemei, mosolya örömtanyává alakíták e helyet.

Áadtam menyaszonyi hozományom s örökségem magammal hozott összegét Düsztérnek s kértem, hogy ittlétem anyagi igényeit fedezze.

Szives készséggel ajálkozott s mint gyermekéről, úgy gondoskodott. Megváltotta Pélától e helyet, mellyhez kizáró jogot tartott; megvásárolt e hegy tövénél elterülő többtagu szöllőt, s azt ismert becsületes szegény munkásoknak ajándokozta, azon titokban tartandó feltétel mellett, hogy szükség esetén segítségemre s szolgálatomra legyenek. Ezek által elkészítetté s korlátolt igényeim szerint kényelmessé teteté lakhelyem s mindennapi szükségeimről jóságos indulattal gondoskodott.

Új életmódhoz s a foglalkozás új nemeihez szoktam, átalakultam. A nagy világ varázsa elveszté rám hatását, s nyugodt-, boldognak éreztem magam elvonultságomban. Szivemen ollykor átsikoltott megcsalt szerelmem fájdalom, de utóbb ez is elhallgatott.

Csendes nyugalomban folytak napjaim.

Péla, kivel Düsztér utasítása szerint ritkán érintkeztem, elhagyva régi jövedelmi forrását — a kuruzsolást — mint mondá, istenhez térve ájtatóságban tölté végnapjait. Elfeledék már kuruzsolásának régi csodáit, s említésökön itt ott már csak a monda élődött.

Néhány év folyt el így, midőn Péla kezén egy kis leányt vezetve, hozzám jött.

— Juliskának játszó társat hozok — ugymond — ha meg nem veti asszonyom. Anyját ma egy hete temették el, ifju volt még szegény s gyermekét rokonai szivesen adnák örökbe.

— Atyja nincs ez árvának? — kérdém Pélától.

— Tán még életben van asszonyom — felelé Péla — de úgy látszik nem szereté ez árva anyját, mert senki sem tudja ki s hol van ő, a szegény anyja minden faggatás ellenére titkolá nevét, s senkivel nem közlött titkát végre sirjába vivé szegény.

Örökbe fogadtam a megszánt árvát, s Jucza azóta nálam van.

Mint két virághimbó fejledezett szemeim előtt a két gyermek, s viszonyos szeretetökben egymás örangyalává lönek.

Düsztér mindig titkon, de gyakran látogatott.

Egy alkalommal kellemetlen hirt hozott. Elmondá, hogy Péla ismét régi szenvedélyének, a kuruzsolásnak engedte át magát. A vakok, kárvallottak, szerelemféltek, koldusok ismét seregestől járnak hozzá, s ismét szájról szájra jár a hir csodatevő babonájáról. Ujra intett Düsztér, hogy ovakodjam tőle.

Nem sokára jött hozzám Péla. Már nem volt olly jóindulatu, mint azelőtt. Előbb keveslette az árt, mit Juczáért — ki nekem s Juliámnak annyi örömet okoz — kapott; aztán követelte őt vissza, mert, ugymond, számolni kell róla, hová tevé.

Nem hittem szavának. Düsztérhez utasítám, de ezzel meg nem elégedett, mert, ugymond, Düsztér azt mondja, hogy a kis Juczát csak szüleinek adhatom át, másnak senkinek. Midőn magam is helyeslém Düsztér nézetét, fenyegetve mondá, hogy e szerint nincs mit tennie, mint ellopni a kis leányt, mert különben bajba keveredik.

Isten tudja mi célja volt, nem hittem fenyegetésének, de nyugtalankodtam s Péla fenyegetésén kívül leginkább Juliám aggasztott.

Az idő mult s Juliám ifju korának első tavasza megjelent minden bájjal, követeléseivel.

Düsztér három hóval ezelőtt egy ifjuval jött ide — ki mint mondá — egész bizalmát s tiszteletét birja.

Az ifju gyakran látogatott, s mert bizalmamat megnyeré, megismerttettem életviszontagságaimmal — Juliámmal! Szegény Julia! érzelmei ez idő óta a gyermekkor örömeiből más vágyak, más örömek honába sovárognak. A szikla legszebb lilomát az ifju nevéen nevezi; madarak dalában az ő gondolatait, a felkelő nap sugarában az ő érzelmeit találja.

Tegnap is vártuk az ifjut — elborult szívem látván a szegény gyermeket, mint kéri a leszálló napot, hogy még az égen maradjon, mig várt ifja meg nem érkezik. Oh istenem, illy ifju, illy tisztán hullámzó kebelt nem az én sorsommal sujtandja-e végzeted?

Tegnap vártuk az ifjut, s mivel nem jött nyugtalankodni kezdtünk, mert késedelmének okául véletlen balesetet képzelénk. Julia busult, sirt. Jucza ezt látván lekéredzett s tudtunk nélkül Düsztér szöllőjébe ment, hol az ifjut, mint máskor, találni vélte. Szegény gyermek, Julia búját enyhítendő a hálátlan Péla törébe került, s isten tudja mi lett volna sorsa, ha önt védelmére nem hivta volna fel nemes lelkülete.

— Ime uram — szólt végezve beszédét a nő — a mit kívánt, elmondám élettörténetem a mai napig, s most már tudja miért s hogyan lakhatom itt e magányban. Jól tudom uram, sok nő, ki sorsban, szenvedésben velem rokon, máskép csillapítja fájdalmát — magány helyett a világ zajába rohan, hogy ez egyetemes zaj túlkialtsa a vihart, melly keblökben dúl, . . . követ vet rájok a

ridegkeblü erkölcsbiró, hogy fájdalnok terhével a világ gyönyöreinek hullámára bocsátkoznak, feledést, enyhületet keresve. Rám is vetne követ sok világfia, hogy életem legszebb időszakát itt e magányban sorvasztám, de érzem, hogy ez időszak árán, mit sokan a világ zajában sokszor hiában keresnek, a kebel enyhületét itt megelémem, oh csak Juliámnak szerezhethném ezt meg... újra felszaggatnám érte szívem behegedt sebét csak ő — —

E perczben a hegy aljáról éles siphang hallatszék, mire a kereszt mellett álló épület ajtaja felpattant s azon eltítkolhatlan örömben repesve, Julia rohant ki.

— Anyám! anyám — kiáltá — Gyula jön, Gyula jön.

Remegve állott meg előttünk. A felettünk pirkodó hajnal megvilágítá minden bájait, mit e gyönyörű gyermek ifju korának első tavaszától pazar ajándokul nyert; a hajnal leszállott bűvös tündérének véltem, midőn anyjához simulva, ragyogó szemeivel rám tekintett.¹

Ismét hangzott a sip — Julia anyja lebocsájtá a lépesőt s a jövő perczben Erdei Gyula köztünk termett. Először úgy nézett rám, mint a fősvény, ki kincsének közelében talál valakit, de rövid felvilágosítás után kezét szorítva, bizalmasakká lettünk.

Gyula sietve mondá el a nőnek, hogy férje, Jaroszlav Iván, Düsternél van, s hogy Péla tegnap este itt tartózkodásuk titkát elárulá, s Jaroszlav már rendeléseket tett, hogy ma reggel Péla vezetése mellett ide feljuthasson.

Mintha kigyó csipte volna meg, olly iszonynyal fordult el a nő Gyula e szavaira — aztán lesüllyesztett fővel, elborult meredt tekintettel fel s alá járt. —

Gyula ezalatt Juliát karon fogva, elébe állt.

— — Asszonyom — ugymond — minden körülmény sietteti boldogságunkat... hagyjuk itt e helyet, mellyet az ármány és árulás már annyira körülvelt... siessünk innen asszonyom, pár pillanat múlva itt terem Pélával Jaroszlav, s sejtelmem remeg e jelenettől.

— Nem! — kiáltott a nő — nem akarom őt soha látni! keblem vihara után ragyogó szivárványul Juliám boldogságának reménye maradt szivemben. Követem e reményt — — tán nem lesz olly tövises az ösvény, melly innen elvezet, mint az, mellyen ide jutottunk — — követlek gyermekim.

Az ifju pár elébb anyjok, aztán egymás nyakába borultak. — Juczát is felkölték. Bontsák ki a zsákot — nyöszörgé szegény, midőn Julia költeni kezdé. Még mindig tegnapi ijedelme gyötörte álmát.

Rövid készület után utra indultak.

A nő zokogni kezdett, midőn a hágesó karikái megzördültek, s a hágesó leereszkedék.

Habozva, vissza-visszatekintve lépett a hágsó fokaira; s hulló könyeivel áztatá utját, melly kinszenvedése helyéről levezeté.

Pélát s Jaroszlavot bevárando, magam maradtam a hegyen.

Nem sokára ujvidéki állomását elhagyva, üdvlövéseket váltott a gözös, melly a kereszties hegy elvándorolt lakóit Erdei Gynla s . . . megyei birtokára szállitá. Az üdvlövés nyomában hófehér koszoruk repkedtek a légben, mintha hirül adnák, hogy szive első szerelmével Julia közelg az . . . oltárhoz.

Néhány percz mulva a lefüggő hágsón Péla mászott fel, mint a csörgő kigyó villogtatá szemeit, midőn a hegy párkányára ért, megállott s intett Jaroszlavnak, hogy halkan kövesse őt.

Egyenesen a kápolna alaku épülethez vezeté, azt vélvén, még álomba találja, kiket keresett.

Könnyen nyilott fel az ajtó . . . beléptek . . . de a jövő pillanatban Péla mérgében körmeit rágva futosott a hegy körül, sikertelen keresvén az eltávozottakat.

Jaroszlav is kijött, kezében nagy fehér papirivet tartván, mellyre távoztakor nagy fekete betűkkel Julia anyja e szavakat irta fel:

„Soha nem akarom látni szivem, becsületem gyilkosát.“

— Hiába keresed Péla — kiáltott Jaroszlav — a kit én keresek, örökre elvesztettem!

VILLÁMOK.

PÁJER ANTALTÓL.

I.

A merre nézek, képed mosolyog rám,
Előmbe festi azt a képzelet.
Szép arczod látom a szűz levegőben,
Alant a földön, s csillagok felett . . .
Nem vagy te isten; mért vagy mindenütt,
A meddig a nap tiszta fénye süt . . . ?

Szárnyat nekem! Felszállok én utánad,
A levegőben képed elfogom; . . .
S habár az égbe kell utánad törnöm;
Megállok ott a legmagasb fokon . . .
Aztán szétnézek bús-keservesen,
S képeddel lábaidhoz leesem — — !

II.

Égek, kiolthatatlan lánggal égek!
 Mint a világ fog a végső napon, ...
 S árkából fordítsák reám a tengert:
 Még lángolóbbá tesz tán bánatom.
 De szép szemedből egy könnyesepp elég,
 Ha szíved részvétellel megtelék.

De én nem kérem résztvevő könyüdet;
 Hadd égjek el! legyek por, és hamu!
 Mint égett házat eljönnek csodálni,
 S a többi közt te is lélsz egy tanu.
 Égett házban lesz olvadt kincs; de itt
 Fogod találni szívem üszkeit!

III.

Kezed kezemhez ért ... mi volt ez, oh hölgy?
 E kézen lágy szorítást érezek ...!
 Fejem szédül, .. megőrül a gyönyörben
 Tiedtől forrók most is e kezek!
 Bezárom, im, e perczen kezemet;
 S bezárva lesz, míg a sir eltemet!

Tört szúrjanak szívembe: nem nyitom meg,
 Hogy azzal védelmezzem enmagam;
 Mondjátok: hogy felgyújtom melegével
 A sír sötét honát ... mind hasztalan!
 Feltámadásig így lesz, hogy veled
 Először fogjak, o helgy, ott kezet!

IV.

Mondd: hogy gyújtsam meg bérczen a havat,
 Szívemből egy szikrát vetek, s kigyúl;
 Mondd azt: hogy a Vezúvot oltsam el
 Midőn lávája messze földre hull:
 Csak egy könyút sirok reá csupán,
 S el fog aludni lelkem bánatán!

Mond: hogy halottid látni akarod:
 Felásom a sírt, hol van a tetem,
 S a holt tagokba bélehellem ott
 Egyetlen egy tulajdon életem!
 Ők élni fognak, — és én meghalok,
 S hozzád kísértetképen szárnyalok.

Monod azt : hogy a nap sérti szemedet,
 Én fölszakitom szívemből a bút,
 S fölötted elfog messze láthatárt
 Mint barna felhő, száz mértföldre fut, . . .
 S így fog kísérni téged utitárst, —
 Hogy benne lelkem villámpolni lásd!

V.

Ha e világ egy nagy szív volna csak :
 Még annak is te lennél a szíve.
 Ha e világ egy rózsa volna csak :
 Még annak is te lennél a színe.
 Oh, hölgy ! te szívnek , s szűmnek remeke!
 Szívedbe a színtől beférek-e ? . . .

ZAIDA GYÁSZOS LAKODALMA.

(MÓR ROMÁNCZ SPANYOLBÓL.)

ÁCS ZSIGMONDTÓL.

Kitekint a Venusesillag,
 Nyugalomra szállt a nap le:
 Ellensége jó elő,
 Széttérülvén barna leple.

Medinából boszu-telve.
 Egy vitéz mór ekkor indult;
 Rodomonte hősi mássa!
 S Xerez sikkján végig száguld.

Szivszakadva vágtat utján;
 Elhagyá hűtlen szerette, —
 S bárha ősnemes családú,
 Hogy szegény, őt megvetette.

S mátkaesküjét az éjjel
 Egy silány s rút mórnak adja;
 Mert Sevilában a várnak
 És toronynak büszke nagyja.

Szörnyü sérve érzetében
 A vitéz mélyen keserge:
 Visszanyögte bús igéit
 A határ mindegyik berke:

„Zaida, szólj, oh te boszúsabb,
Mint a tenger, melly hajót fal;
Kérlelhetlenb és keményebb,
Mint a márványkeblü bérczfal.

Olly fölös kegyeid daczára,
Mint tehetd azt, oh kegyetlen,
Hogy szerelmem zálogaival
Idegen kéz diszelegjen?

Lehető-e, hogy egy agg tölgy
Durva rút kérgét karolgasd:
És saját fádat gyümölcstől
És virágtól megrabolhasd?

Három évi hő szerelmed,
A nemes Gazult elhagyta:
S kezed a csak alig ismert
Várnagy Albenzaidnak adta.

Dús szegényt dobsz el magadtól,
És szegény dúshoz kerültél;
Dóre észszel testi kincset
Lelkinél többre becsültél.

Allah adja, oh kegyetlen!
Hogy szeresd őt, s ő gyűlöljön:
Sirj, ha tőled messze vál el,
S lángoló féltés gyötörjön.

Nyugalom reád naponta,
S szender éjenként ne szálljon:
Asztalodnál únja hangod,
S nyoszolyádban megutáljon.

Ünnepélyek- s tánczörökben
Ne viselje szined senki!
Azt se tűrje, hogy azokra
Ablakodból nézegess ki.

Fel ne öltse pályatéren —
— Hogy szegezzen mélyebb bú át! —
Általad varrott fejkét,
S tőled himzett köntös ujját.

S kedveséében ragyogjon,
S tüzze kedvese nevét föl:
Néki adja foglyait mind,
Hogyha megjő csatatérről!

Nézd iszonynyal, ha keresztyén
Harcból őt megölve hozzák!
Allah adja rád a sorsot!
Hütlén ez méltó tehozzád.

Vagy ha tőle borzadoznál,
Véle tölts sok hosszú évet!
Legnagyobb, szörnyűbb ez átok,
Melly csak emberektől érhet!"

Igy jutott el szivihar közt,
Éjközépen Xerezvárra:
A menyasszony palotáját
Látja úszni fény- s zajárba.

Szerte szét mórok futosnak,
Már a nászvonalt vezetve,
Testökön dúsgazdag öltöny,
S lángoló fáklyák kezekbe.

Völegény előtt a bajnok
Kengyeleiben fölállott,
S dobogó keblén keresztül
Döfte át a lándzsaszálat.

Percz alatt fölzúdul a tér;
Kardot ránt Gazul haraggal,
Tágas útat vág a népen,
S Medinába visszanyargal.

JEGYZETEK.

Medina Sidonia és Xerez Spanyolországban Andalusiabani városok.
Rodomonte Ariosto „Örjögő Roland“jában saracen hős.
Gazul mór hős, az Albencerage-ok vitéz törzséből.

A PROKÁTOR FELESÉGE.

CSENDES PÁLTÓL.

A prókátor felesége
 Veszélyesebb mint a férje :
 A megfosztást jobban érti —
 Ne higgy néki.

Nincsen telkem, nincsen házám,
 Mit keresne tehát nálam
 A prókátor éles esze —
 Teringette !

S mit nem tett oldalbordája . .
 A bibémet eltalálta :
 A szívemet kiszemelte
 Elperelte !

Most én szegény hova legyek,
 Tanácsadót hol keressek !
 Nincs ügyemet a ki védje —
 . . Tán a férje ! ?

CSÓK A VÁM.

Nem eresztem, nem eresztem,
 Adja meg elébb a vámot.
 Így kiálték az ajtóban,
 És a kis leány megállott.

Nem valami közönséges,
 Édes legyen ám itt a vám.
 Megjegyeztem nem tágítván,
 És szemembe nézett a lány.

Nagy szerencsétlenségemre
 Piros cukor volt kezébe.
 „Ít van a vám, pedig édes —
 De most már az utból félre !“

Mit tehettem, fogva voltam ;
 Ó mosolygott rám kajánul.
 Tudta hogy más vámot kérek ;
 Édes csókot ajakáruul.

SZÓZAT A ZSIDÓHOZ.

Rettentő kocsmáros!
Adj hamar ide jó bort.
A tegnapi igen rossz volt.

S ha én rossz bort iszom,
Aztán az éjen át
Az én szemem csak poklot lát.

Ma pedig csak égről
Álmodni akarok:
Tehát ma jó bort adjatok!

ODAHAZA.

VAJDA JÁNOSTÓL.

Meglátogattam szülőimet,
Csupa szív volt mind a két öreg.
Annyit elcsókoltak képemen,
Majd elállt belé lélekzetem.

Láttam a zöld erdőt, melly mögött
Ábrándjaim holdvilága tölt.
Hol felém minden bokor alól
Emlékezet madara dalol.

Ott a kis kert egy paradicsom,
Benne tünt el szép gyermekkorom.
Hol mi éretlen s tilos vala
Lettem annak főfő tolvaja.

Ott a rét, hol forró nap alatt
Estig öldöstem darázsokat,
Egy gombostűhegynyi méze volt
Mindegyiknek és ezért lakolt.

Enyhelyen a méhes ormoda
Ott készült el a gubapipa.
Nagy volt a füst, erős a dohány
Haragudtak a méhek reám.

Gyakran elzavartak, — a gyepen
 Eldobatták a pipát velem.
 Mi több? a csín napvilágra jött
 S érte édes apám megüstökölt.

Sövény mellett a széles lapu
 Ott volt a legelső randevu;
 Már nem él a kedves Zsuzsika,
 Igaz, vén volt akkor is biz a!

Annyi emlék s e kedvelt helyem
 Mi okon most még is idegen?
 Más vidékbe téved el szemem
 Más felé vonz vágyódó szívem.

Túl a messze kéklő hegyeken
 Ujabb csillag kelt föl énnekem.
 Szerelmemnek fényes csillaga:
 Ott vagyok én már — odahaza! —

NE IS BESZÉLJ.

MEDGYES LAJOSTÓL.

Ne is beszélj, ne is dalolgass;
 Mert sokkal inkább szeretem,
 Ha néma kéjjel rám merengesz
 S nyulánk növéseid nézhetem.

Szemedben ekkor annyi tűz van;
 Olly bájjal néz sötét szemed,
 Mintha az éj szárnyát emelné
 S rám nézne egy csillagezred.

Szeretlek ekkor mondhatatlan,
 Lelkem termő tavasz leszen
 S te eszméim virágiban jársz
 S szakgatod őket édesen.

S szívemhez, a forráshoz ülsz le
 S tükrén hajadba tűzdeled,
 Miket hév lelkemből szedél ki,
 A reszkető emlényeket.

És még mi édest nem csinálsz te!
 És én még mit nem képzelek!
 Tündér ieszél képzeletemben
 És én arany világ leszek.

Oh nézz reám sötét szemeddel
 Uh nézz lám némán hallgatón
 Mert e nézésben üdvezülök
 S a mennyek mennyét járdalom.

SZOMOBU VOLT AZ A SZÉP HÖLGY.

KESEY SÁNDORTÓL.

Szomoru volt az a szép hölgy . . .
 Hogy utószor láttam,
 Sohse hittem hogy szeret de
 De már akkor láttam.

Reszketett mint a csillagfény . . .
 Neki sápadt arca,
 És a könyesepp mint a harmat
 Úgy ragyogott rajta.

Drága volt e könyesepp nékem.
 Nincs miért od'adnám,
 Mint vihartol kivetett gyöngy
 Zúgó tenger partján.

Zúgó tenger a kebel melly
 Melly azt kivetette,
 A szív és ész meghasonl'tak
 Harczra keltek benne.

Ott volt a vágy, ott a remény,
 Kéj, öröm és bánat,
 A mult, jövő és a jelen
 Kínos küzdés támadt.

S a szerelem bátor arczal
 Tengerész alakban,
 Megjelen a végesatában
 A lázas viharban.

Gyakran elzavartak, — a gyepen
 Eldobatták a pipát velem.
 Mi több? a csín napvilágra jött
 S érte édes apám megüstökölt.

Sövény mellett a széles lapu
 Ott volt a legelső randevu ;
 Már nem él a kedves Zsuzsika ,
 Igaz, vén volt akkor is biz a !

Annyi emlék s e kedvelt helyem
 Mi okon most még is idegen ?
 Más vidékbe téved el szemem
 Más felé vonz vágyódó szívem.

Túl a messze kéklő hegyeken
 Ujabb csillag kelt föl énnekem.
 Szerelmemnek fényes csillaga :
 Ott vagyok én már — odahaza ! —

NE IS BESZÉLJ.

MEDGYES LAJOSTÓL.

Ne is beszélj, ne is dalogass ;
 Mert sokkal inkább szeretem,
 Ha néma kéjjel rám merengesz
 S nyulánk növésed nézhetem.

Szemedben ekkor annyi tűz van ;
 Olly bájjal néz sötét szemed ,
 Mintha az éj szárnyát emelné
 S rám nézne egy csillagezred.

Szeretlek ekkor mondhatatlan ,
 Lelkem termő tavasz leszen
 S te eszméim virágiban jársz
 S szakgatod őket édesen.

S szívemhez , a forráshoz ülsz le
 S tükrén hajadba tűzdeled ,
 Miket hév lelkemből szedél ki ,
 A reszkető emlényeket.

És még mi édest nem csinálsz te!
 És én még mit nem képzelek!
 Tündér ieszel képzeletemben
 És én arany világ leszek.

Oh nézz reám sötét szemekkel
 Uh nézz lám némán hallgatón
 Mert e nézésben üdvezülök
 S a mennyek mennyét járdalom.

SZOMORU VOLT AZ A SZÉP HÖLGY.

KESEY SÁNDORTÓL.

Szomoru volt az a szép hölgy . . .
 Hogy utószor láttam,
 Sohse hittem hogy szeret de
 De már akkor láttam.

Reszketett mint a csillagfény . . .
 Neki sápadt arca,
 És a könnyesepp mint a harmat
 Úgy ragyogott rajta.

Drága volt e könnyesepp nékem .
 Nincs miért od'adnám,
 Mint vihartol kivetett gyöngy
 Zúgó tenger partján.

Zúgó tenger a kebel melly
 Melly azt kivetette,
 A szív és ész meghasonl'tak
 Harczra keltek benne.

Ott volt a vágy, ott a remény,
 Kéj, öröm és bánat,
 A mult, jövő és a jelen
 Kínos küzdés támadt.

S a szerelem bátor arczal
 Tengerész alakban,
 Megjelen a végsatában
 A lázas viharban.

A vezényszót ő veszi át
 A lobogót kapja,
 S azt mint legjobb katonának
 A reménynek adja.

A szív tüzel . . . az ész hátrál . . .
 Vasas katonái
 Nem bírják már a tüzelést
 Hogy is bírnák állni? . . .

És diadalivei a
 Szívnek s szerelemnek,
 Köny- s mosolyban, mintszi várvány,
 Most feltűnedeznek.

Pillanat még . . . s az első csók
 Ajkaimon égett —
 — Azt láthatnám még csak egyszer,
 A hogy akkor — nézett!!!

PRÓBALAPOK VÖRÖS SOMA KELETI NAPLÓJÁBÓL.

I.

A Transis gőzösei — Mahomed csatornája — Damalohor — Zani — Atfe — Szemlélgetések a pyramidek fellet — Bulak. Kaczobazari kép — öltözet — buriko — a kastély — Kairo tekintete — Mehemed Ali mecsetje — Abbas pasa palotája.

Örömet hagytam három ginémet a „transis“ irodájában, annyira örültem már Alexandriát oda hagyni, és Aegyptom régi fővárosát Kairot megnézni. A Kairoba vezető gőzösök, a mellyek egyszersmint az Indiaival való közlekedésre szolgálnak, az előtt egy angol társaságé voltak, az iszonyú magas sem az idő sem a távolság arányát nem tekintő árak által a társaságnak sikerült egynéhány esztendő alatt gazdagodni; az egytomi kormány ezt belátván, maga vette át a hajókat és az angol intézvényekkel a borzasztó árakat is megtartotta. A Nilhajózás most az alkirály monopolja. Mióta az egyptomi József Pharaonak álmát olly szerencsésen vagy szerencsétlenül fejtette, és ez az annak következtében összehalmozott gabonával olly jól járt, azóta egyptom kormányának annyira haszonhajtó magánykereskedés tet-szeni látszik. A Nilenjáró gőzösök tehát az alkirály monopolja és a fontok után sovárgó Angolok Abbasz Pasa előmenői valának e vállalatban, eleget mondtam, hogy az olvasó ne bámuljon, ha az Alexandriától mintegy 36 mértföldnyire fekvő Kairoba való szállításért 2 font sterlinget találna fizetni a második az az a 3-dik he-

lyen. Második hely az angol hajókon nem létezik. Albion társasági viszonyai e vállalatban is tükrözik magokat. Valamint Angliában csak szegény és gazdag emberek vannak: úgy a John Bullt Indiába szállító gőzösökön is csak 1-ső és 3-dik hely létezik, ezen Kairóig a szemtelen magas két fontból álló útdíjat kell fizetni, e sok pénzért elég rosszul van az utazó, hogy ne látná magát kényszerítve a még nagyobb három fontból álló soma fizetésére.

Kilencz óraker indulánk Jan. 10-dikén. Az utazók egy bárkát foglalának el, a mely eresztett vitorlákkal egy gőzöstől huzatott. Az élelmezés az angol hajókon meglehető, csak hogy Albion szöke fiai az asztalkendők használatát feleslegesnek találják. Nem csak az árak magasak, míg a székek is az asztalhoz képest igen magasak e hajókon, úgy hogy John Bull hosszú derekával az asztalra hajóllhat és a tálból a legjobb falatot kikaphatja. Az udvarias francia nemzeti gyűléte az angolok iránt abban is lell táplálatot, hogy az angolok a table d'hôte-nál a legszebb darab rostbeaf után vadászatot tartanak. — A hajónak jó gépezete vagyon, de még is bárkánk inkább a kedvező szél következtében sebesen haladt a Mahomed csatornáján; ez a Nilust a középtengerrel köti össze és Alexandriától Atfeig terjed.

Batra az az a csatorna jobb partján hosszú ideig Alexandria gazdag bankárjainak nyári lakjai látszanak, a pálma, a szelid fenyű (pinia) és az akác fa érdekes változásban követik egymást, ez utolsó fa itt igen szép és egy tokféle gyümölcsessel bővelkedik. A balpart egy keskeny földnyelv által a mesterségesen ásott Moerotis tavától el van válya valamint a csatorna és későbbben a Nilus mind két partjain való lapályok e folyó áradás következtében vízben állanak és úgy bájoló tavakhoz hasonlók. Néha a folyó régi medrében látható a csatorna mellett, ez minden perczen kanyarodik, a mi vagy arra mutat, hogy a Nilus régi medre elegendően használtott a csatorna ásásánál, vagy azt a tényt is igazolhatja, hogy miszerint a csatorna elkészítésével megbízott mérnök azt mondta volna: „Allah a folyókat görbéknek teremtette, minek legyen az ember okosabb az Istennél!” Míg a jobb part hosszán fügefákkal békerített gunyhók huzodnak, a bal part a bájoló nyári paloták díszében fénylik, ezek közt leginkább tündöklök az alkirály kéjtanyája, a mely gyönyörű kertével és a télnek daczoló zöldjével vidám tekintetét csak néha az erősen rácszott ablak a haremi nő örömtelen életére emlékeztet, a többi vidék is mosolygó tekintetet nyer a Nili viz megtartására szolgáló tavak által.

Majd elhagyjuk Alexandria kertjeit, a két part mindig lapályokkal fedve marad, és a tájék már a Nilvidéket jellemző sajátságát kifejti. Ha e tájt valamihez kellene hasonlítani, akkor Magyarország tiszta vidékéhez hasonlítanám, a mellynek mérhetetlen rónaságaival a vándor itt találkozni vélekedik, csak olykor a dromedáron elügető beduin, és a pálma szélrázta koronája a keletre emlékeztet. A falúk nagy mennyiségben következnek egymásra, igen eredetiek a nilusi iszapból épített, kúpfődelekkel ellátott és ganajtéglákkal kirakott házak. Ha egy olyan ház dombon emelkedik, akkor úgy látszik, mintha az ebből ki volna döngölve. E gunyhók, mellyekben czigányaink igen hamar hon találnák magokat, sokszor ganajjal is vannak fedve, és tekintetöknél azon csodálkozunk, hogy az esőnek ellentállhatnak. A mecseteken kívül a minaret alaku galambtornyok tűnnek ki, a mellyek ritka faluban hiányzanak. E nyomorult és mégis annyira eredeti faluknak csak a pálma kölesönözi báját, a ba-

A fellah asszonyok ruházata itt csak egy kék ingből áll, és egy hason-szinü és

anyagu kendőből, mely fátyolként a homlokot eltakarja, és a vállon lelóg. Ékszerűl itt is az ezüst piasterek szolgálnak, az arany beslik vagy jüszlik ritkán vagy soha sem található. Az arcfestés (tetovirozás) inkább az állon vagy felső ajkon mutatja magát és mindig kék. Furcsa kinézésű volt egy gyerek, kinek az egész arca tiszta volt, csak orra hegyén egy vékony kék pont mutatkozott. A gyerekek nagyobb részint mezitelenek és maka fürgeséggel a Nilus iszapában fürödve ugrándoznak. Az egyiptomi fellahok igen szegények és nem ritkán füből élnek. Az első jelentékeny falú Damalihar, Zaniban már az aegyptomi híres tánczosnékkal az úgy nevezett Valet ekkal találkozom. E falúk különben telvék kéjhölgyekkel, a kiknek alkirályi parancsolat következtében a városokbani tartozkodás tilos. 4 $\frac{1}{4}$ órakor este elérjük a Nilus zsilipjeit Atfénél, e falú a legsajátságosabb, a mit valaha láttam. Csinos benne csak a mecset. A minareteken itt is, valamint mindenhol Egyiptomban a félhold hibázik, a helyett a minaret egy gombon vegződik, a melyről egynehány háromszöglet fából lelóg. Atfénél elhagytuk a bárkánkat, és nagyobb gőzösre szálltunk, a mely a Nilben az utazókat várja. E gőzősön a hajós nép, még a kapitány is arabs, ez nem foglalja el soha a kapitányi padot, hanem a hajó orrán áll, figyelme leginkább a Nilt bejáró számtalan bárkákali összeütődés elkerülésére vagyon irányozva; a vezérszó több tengerész által ismételtetik, hogy az által elleni hajóorrán álló kormányzó fülét elérje. „Asargo anni“ a leggyakrabban előforduló vezérszó.

Negyed órai járás alatt elértük Fuah tetemes városát, melynek 20 minaretjei már messziről köszöntik a vándort. Fuahnak szép épületei és gyárai vannak, és egy kis pálmadus Nilsziget szomszédságában fekszik. Most az éj elborítja a Niltájt, és midőn más nap reggel felébredünk a napnak első sugárai már világítják a Pyramidek hatalmas képét, a melyekből kettő a Nil völgy tőkéletes ronasa végett már most látható, e távolságra rendes pyramidalakuaknak látszanak, tekintetők még nem mondható nagyszerűnek, és csak azzá lesz a gondolat által. A szem csak egynehány orias kődobot vagy mesterséges hegyet lát, de a szellem az oriasí sirhelyeket látja, és azon nagyszerű emléket, a mely által egy nagy nép az utókor előtt létét tanusítja. Sok utazót ösmerek, kiknek öröme a pyramidok megmászásánál azon keserű érzelemtől komoritatott, hogy egy ember nyomorult maradványai végett e megmérhetlen épületek emeltettek, és millionak ereje e méltatlan célra elfecséreltetett. Nem tagadhatni, hogy e szemléletésben némi igazság vagyon, és hogy egy anyagi század mint a miénk joggal szánhatja a hiú emberi nagyságnak ez emlékeit; de a ki szívvel és költészettel fog e dolog bírálásához, a ki megfontolja, millyen nagyszerű világ nézetben gyökeredzenek ez épületek, az csak részvéttel említheti azon népet, a mely magát olly művek által örökíti. Nem palotákban fejlődhetett ki a régi Egytom nagyszerű stylusa, hiszen az emberek lakhelyeit uton lévő fogadóknak tekintették, a hol azok utazókként rövid földi utazások alatt beszállanak; az ember állandó laktanyáját e világon túl lévőnek képzelték. Hogy ha e nagy nép a földön túli életre szánt palotákat építhetett volna, akkor ezekre nagyszerű művészetének egész hatalmát öntötte volna, de úgy csak meg volt neki engedve, siremlékeit, örök lakásai küszöbeit emelni, és valóban ők építék ezeket azon nagyszerűséggel, mely méltó egy az Istentől elkészítendő épülethez! Évezredek eltűntek már, és a pyramidek még mindig emelik hatalmas csucsukat, hasonló gondolatokat gerjesztve az egyszerű vándor keblében és a világot hódító katonáiban, ki szent árnyékok állatt véres leigázó csalákat küzdött!

Egy negyedek kilenczre Bulakba Kairo kikötőjébe érkezünk, onnan vezet egy pompás sétasor akáczfák és szelid fenyvekből Abbasz Pasa székhelyébe a kelet legeredetiebb és legérdekesebb városába, Kairoba. Kairo a Nil deltájának egyik szögletében fekszik. Valamint a Duna St. Györgyi, Szulinai és Kilianovai karjai által egy deltát képez, úgy az egyiptomi folyamnak is meg van a deltája, mely is Kaironál elágazó a középtengerbe szakadó karjai által keletkezik. E deltának a tengert érő szögleteiben, a Nelson győzelme által elhíresedett Abukir, és a szegényes Harun al Raschid Khalif által nevezetes Rosette feküsznek, a delta harmadik szögletét Kairo elfoglalja, ezen kívül egy harmadik Kar Atfeig siet, és onnan Mehemed csatornája által a tengerhez vezetetik. — A gőzösök nem mennek egészen Kairoig, hanem Bulaknál kikötnek, onnan Kairóból még keveset látni, mert a város sok a zöldségben el van rejtve, a mellyből csak lassankint kifejtőzik. A nevezett, pompás pálma ültetvényektől kalézolt sétasor közt elnyargalva, legelőször látja az utazó a város kastélyát az alkirály palotájával melly egy dombon fekszik, és ezen egy mecset 2 minaretjét, mellyek karcsuk és vékonyok a legtakarosabb és eredetiebb tekintetet engednek. A Kairovani tartozkodás tél alatt legkellemetesebb, mert akkor virágzik minden a szelidebb nap következtében; e város örök zöldben tündöklök, csak az igen forró nyári nap elperzseli néha a fák zöld lombját, és a növények akkor nem annyira elevenek mint most tél közben, egyedül csak a pálma, ezen sas a növények közt daczol a legforróbb nappal és szenvedélylyel issza ennek mindent perzselő sugarát. Minthogy egy kirándulásra a pyramidek felé már késő volt az idő, csak könnyeden kószálok Kairo utczáin és bazárján keresztül. E városról nem valának nagy fogalmaim, és csak pyramidjeiről ígérék magamnak nagyszerű benyomásokat; de meg kell vallanom, hogy soha város annyira nem hatott rám, mint Egyiptom régi fővárosa. „Ezer és egy éj“ illata lobog titok teljes utczaiban, épületeiben a tömör primitif aegyptomi, és a könnyű pusztalovára emlékeztető saraczen stylus egyesülnek; lehetetlen leírni ezen benyomást, mellyet a részint roppant kötömegekből, részint könnyű fadaragványokból álló házak elővarázsolnak. A nyári nap kiállhatatlan hősege elleni ovás végett a szélesebb utcák fedve vannak, a keskenyebb utcákban két két által ellenben lévő ablak nagyon elő álló pyramidalaku kosarai a szó teljes értelmében érik egymást így az utcát titokteljes félsötétbe borítják. Ha a jövevény e hosszú keskeny mindig kanyarodó utcákat bebolyongja, ha orra az itt mindig uralkodó illatot hörpöli és szeme a régi kophták komoly alakjait, a mélyen elfátyolozott asszonyokat és erősen rácsozott ablakokat, a pompás palotákat, mecseteket és szökőkutakat nézdeli, akkor „ezer és egy éj“ be véli magát átültetve, képzelete kalandorról álmodozik, és azt hiszi, hogy majd egy elő siető nubiai negér ötlet kezénél fogva gazdag márvány terembe vezet, hol bájoló szüzekről váratik. Itt Kairoban minden sajtóságos. Napokig és annélkül hogy magunkat unjuk járhatunk e roppant városban, annyira minden új előttünk: Most két ifjú találkozik egymásnak tenyerét megérve, kezét a szívhöz, szájához és turbánjához vezetve, köszönetüket „Szalame“ kiáltják egymáshoz, és néman válnak el; most négy egyiptomi kezét egymásba teszi, a legöregebb egy előttem ösmeretlen növény levelét a legfelsőbb kézre helyezi és titkosan morog valamit; majd egy öreg Kophta a bazarnak valamelyik boltjához közel és fontos arezzal a bentülő kereskedő nyelvét szemlélve valamely gyógyszer tanácsol neki, melly alígha orvosi könyveinkben található. Annélkül hogy más előtt feltűnő legyen, egy arabs komikai öltözetben és felséges tartással lép a bazar hosszú

utcáján, rajta van egy több pusztá végből elkészített tarka kabát, a felsőruhája több posztó darab aranybetűkkel czifrázott borítékból áll, fejét egy czirkassiai régi sisakja fedi, és egy a vállon kötött tarka színű zsinoron függ egy hatalmas trombita, e nevetséges öltözet az elmenők vagy a bodékban ülők komoly arcaiba legkisebb változást nem okoz.

A szembetegség, mellynek okairól későbbben szóllok, itt már jobban uralkodik mint Alexandriában, és az a fő hiba az asszonyoknál kik ezen kívül egy kevésse testesek is. A főbrangú nők egy négyszögű darab fekete selyemből elkészített a test alakját elrejtő köpenyben járnak, ez allatt a tarkaszínű nagyobbbrészent sárga és piros selyemruha mutatkozik, egy hosszú keskeny csipke darab le csügg a felső ajakról és majd nem a földet éri, egy másik hasonszínű keskeny darab a homlokot, és egy harmadik a homlok fátyolon léghuzamosan álló az orrot eltakarja. Ékszerök lehet, de utcán nem látható. Az alsóbb rangú nők képöket mutatni szokták, nálok szokszor az orrgyűrű és kivétel nélkül a kék arcfestés találtatik.

Kairoban valamint a kelet egyébb városaiban a kocsikon való közlekedés helyet nem talál, és az ide valók számár háton nyargalnak a város egyik részéből a másikba. Egy olyan számár tíz piaszterért (az az 1 forint) béreltetik egész napra; a számarat örző szegény gyerek — sokszor még a számáron ülőnek a málháját is czipelve — minduntalan nyargaló állat után szalad, és egy olly napon a szegény fiúnak egy 6 piaszterből álló nyeresége vagyon, minthogy 4 piasztert a számár tulajdonosának fizetni tartozik. Sokszor a szegény bolond 1, 2 piasztert néha semmit sem kertes, vagy még az urának fizetni kell. E számarak, mellyeknek itt — okát nem tudom — a spanyol név buriko adatik, igen kitartó állatok, és sokszor mint az amerikai ölebek kopaszra nyíratnak, mi által furesa kinézést nyernek. Ollyan burakon a velem Alexandriából érkezett poroszsza a kastély felé ballagok, onnan Kairo legszebb tekintetét élvezhetjük. A gazdagon ékezett mecsetek és minaretek száma mesés kinézést kölcsönöznek a városnak, a kupfödelek itt az épület anyagából vannak, és valamint a minaretek a mór szeszélyes stílus leggazdagabb czifrázatával ellátvák. A kairoi mecsetek falai négyszög kövekből alkotvák, e köveknek egy sora mindig piros, míg a másik fehér marad, a mi a távolságból tekintve jól veszi ki magát.

A nap közel már enyészetéhez és most a pyramiseket választja királyi temetőhelyének, ezek a Nilus bal partján emelkednek, nyugatra a várostól, egy könnyű köd borítja a város épületeit és titkos világosságban mutatja az „ezer és egy éj“ városát, míg a Cheops piramidja véres napfényben feltűnik, és a gyakran kigyózó Nil egy olvasztott naphoz hasonló, hempelygeti hajjait. — A két minaret, mellyeket a városbani bemenetelem alatt legelőször köszöntém, a kastély dombján emelkedő Mehemed Ali mecsetjéhez valók; e mecset már több esztendők óta épülőben van, és e körölménynek, hogy még nem egészen kész, köszönhetjük, hogy a belépés olly könnyen megengedett. Meglepett gazdagsága e mecsetnek és nagyszerű pompája mindenesetre vetélkedik a Konstantinápolyban levő Aja Zsofiával, és gazdagságra nézve felülhaladja e templomot, melly Byrontól a világon elsőnek mondatik. A Mehemed Alijé elfoglalja déli részét egy oszlop közöktől békerített udvarnak, a mellynek közepében a pompás egy mecsetnél sem hiányzó kúp emelkedik. Az udvari valamint a templomi oszlopok egy egy darab aegyptomi alabastromból valók, anyaga, a melly sárgalángos s átvilágló, varázsos hatással bir, ha a nap sugarai megsütik. A templom közepe felett a kúpfödél az oszlopok támaszát megvetve, és merészen

boltozik, e kúpfedélből négy más körnegyed alaku kúp fejtőzik három egy más felett lebegő galeria a templom falai köré huzódik. A boltozat valamint a falak zöldek és ezen gazdag arany czifrázattal diszesítvék, a mellyek e templomnak e nemben a kelet minden mecsetjei közt az első rangot megszerzik, e nagyszerű épület elvégzéséhez még a márvány kövezet kibázik. A bejárástól jobbra, az allapító Mehemed Ali sirja létezik egy kápolnában szinte alabastromból, a minden esetre pompás koporsó nem látható, minthogy az a muzulmanok szokása szerint perzsa sálokkal be takarva vagyon. Kivülről tekintve a felséges portált csodáljuk; a templom akkor egy nagy és 4 kisebb kúpfödeleket mutat, az előarczban a két nevezett kúpdad födelekben végződő arany czifrázatu minaret találkozik. Az elő udvar oszlopai és a kút felé számos kúp boltozik. Balra a mecsettől Abbas Pasa palotája létezik, a Divan benne elég bő terem széles pamlagokkal és közönséges festvényekkel; a diszhelyen azaz a pamlag jobb sarkán elhelyezett arczképe Abdul Medschidnek, a szultannak ujonnan nyert befolyását tanusítja. Az alkirály fürdőszobája megint alabastromból való, és az egész szobácska a kádakkal e pompás anyag egy darabjából készítettnek látszik. Még egy tekintetet vetünk a kastély magasságáról a most már esti setétben nyugvó Kairora, és e város költészet illatos utcaín és a még élénk bázáron keresztül haza rándulunk.

NEMZETI SZINHÁZ.

A dráma bíráló Bizottmányhoz beadott eredeti színművek közzül, az: 54, 57, 65, 66, 75, 76, 77 számmal jegyzettek, előadásra el nem fogadtatván, az általam kiadott térítvények kézbesítése mellett, visszavehetők. Pesten, oct. 21. 1853.

Komlossy Ferencz,
nemz. színház könyvtárnoka.

FIGYELMEZTETÉS. Garay János összes költeményeinek nyomtatása vége felé járván, bátorkodom ujabban figyelmeztetni a t. cz. ívtartókat, hogy az előfizetők neveit a pénzzel együtt november elsejéig mint utolsó határidőig beküldeni ne terheltessenek. — Egyuttal fölkérek mindenkit, kinek a Szent László című költeményre korábbi előfizetés nyomán igénye volna, sziveskedjék ezt tudtomra adni, hogy az ígért különnyomat s annak megküldés iránt rendelkezhessem. — Végre különös örömömre szolgál a t. irodalombarátokkal tudathatni: hogy Weisz B. Ferencz nagykereskedő urnak már régebben közzétett nagylelkű ajánlatához nemeslelkű részvevőkül Bohus-Szőgyényi Antonia ónga és t. cz. Szentgyörgyi Horváth Edmund úr csatlakozni méltóztattak. Melly hőkeblő, irodalompartólási tény a beteg költő nevében is a legmelegebb hála hangján nyilvánossá tenni, kedves köteletségemnek ismerem. Költ Pesten, oct. 20. 4823.

Ney Ferencz,
mint Garay műveinek kiadója.

BÉCSI SÉTÁK.

IV.

O o c t o b e r 19.

„A színész nem egyéb, mint a dráma második teremtője.“ Soha sem volt több alkalmam Jean Paul e mondatáról meggyőződni, mint tegnap. A híres lipcei csata emlék-ünnepélyére, a várszínházban tegnap, a rokkantak javára. Md. de Girardin „Lady Tartuffe“-jét adták. Alig akartam magamnak elhinni: hogy ez ugyanaz a dráma, mellyet mult héten a Károly-színházban láttam; a várszínház tagjainak avatott művészete alatt e darab egészen más alakot, más szellemet nyert. — Würzburg k. a. és Davison ur különösen olly remekül játsztak, hogy ez estei előadás a legsikerültebbek, a legfényesbek közé sorolandó. Bizony nem ártana, ha ifjabb színészeink hébe-korba ide felrándulnának, — a várszínházi előadások igen-igen kedvező hatást gyakorolnának művészetükre. „Ladi Tartuffe“ ma újból ismételtetik. — A dalszínház e héti előadásairól kevés mondani való van, annál több lesz jövő héten; mert ekkorára megjön La Guark k. a. a párizsi dalszínház primadonnája, ki kizárólag Meyerbeerféle operákban fog fellépni. Addig türelem! — Hirlapjaink száma a héten egygyel megszaporodott, ezime „Komet“ szerkeszti a szellemdús Märzroth, kitől sok jót várhatni ugyan; de mindazáltal, ha a többi számok mind illyen tartalmuak lesznek, mint a mult vasárnap megjelent mutatvány-példány, nem igen hosszú életet jósolhatunk neki.

A bécsi közönség is megunta már a sok idétlen élcelést, s inkább valami ép, egészséges szellemi táplálék után sovárog. Átalában különös, hogy Bécsnek egyetlen egy derék szépirodalmi lapja nincsen. E tekintetben a magyar irodalom jóval magasabban áll.

A magyar irodalomról szólva, nem hallgathatom el, mennyi öröm, mennyi lelkesedés nyilatkozik a bécsi magyarokban is, midőn irodalmunk folytonos terjedését látják. A honon belül tán nem szólnak annyi kegyelettel, annyi hálás érzettel iróinkról, mint itten. Még az idevaló lapok is élénk figyelemmel kísérik irodalmunk fejlődését, s igen kedvezőn nyilatkoznak iróink tevékenységéről.

Örömmel olvasók, hogy buzgó s ernyedetlen munkásságu veteránunk, Császár Dantet akarja a magyar közönségnek bemutatni; mert azon fölül, hogy becses olvasmányt nyújt a közönségnek, meg vagyunk róla győződve: miszerint e vállalat még iróinkra is igen üdvös befolyást gyakorland *). Az utolsó évtizedben összes szépirodalmunk a francia iskola jellegét hordá magán; ebbe most már mind az író, mind az olvasó beleunt; a mi igen természetes; mert azonfelül, hogy a francia iskola egészen (?) tévutra került, s hogy az utánzást sehogy sem érdemli **); képtelenség elgondolni: hogy a magyar jellem, a francia által, minek ő épen ellentéte, miveltehető. Ha már kell minta, vegyünk legalább ollyat, melly természetünkhez legközelebb áll. Iparkodnunk kell ugyan önálló, eredeti magyar iskolát alapítani; de ez nem egy pár év, hanem évtizedek, tán századok munkája, s kény-

*) Szolgálhatunk előfizetési ivekkel.

**) Utánzóit senkit sem tanácsos, tanulni pedig mindenkitől lehet.

tele nek vagyunk más iskolát követni; kövessük azt, melly legrokonibb *). Nem kételkedünk benne: mikép Császár képes lesz a halhatatlan olaszt hiven visszaadni. E vállalat épen méltó helyet foglal Vörösmartyé mellett, a drámairól tanulmányozza Shakespeare-t, a lyricus költő — Dantet **).

E kis letérés után visszatérek ismét s étáimhoz, mert még egy igen érdekes kalandomat kell elbeszélnem.

E héten igen esős időben utczán járván, előmbe jön egy 83 éves öreg asszonyság, kinek redős arcán annyi méltóság, annyi nemesség tükrözött, hogy önkénytelenül rá meresztém pillantásomat, s midőn észrehevém, hogy esernyője nincs, a magaméval kísérfőjéül kínálkoztam.

Hazáig érve, meghivott, hogy szobájába lépjek, midőn ezt tevém, a legelső, mi szemembe ötlött b. Józsika képe volt. Meglepetésemre az öreg asszony egy másik szobába vezet, hol több erdélyi mágnás képe függ. Azután beszélt, hogy ő egy ideig Erdélyben élt, s ez időt életének legkedvesebb részének tartja. Mutatott sok emléket, mit Erdélyből hozott — ámbár 20 esztendeje már — ez emlékek közt van egy kolosvári színházi hirdetemény, mellyet mint kettős curiosumot, először: hogy 20 éves, másodsor: hogy épen egy bécsi asszonyságnál találtam ide csatolok, ***) H.

VIDÉKI SZEMLE.

Eger, oct. 16.

Városunk válogatott közönsége rég nem élvezett, sok időn át nem élvezhető mulató körben pontosult. Az európai hírű Lonovics Hollósy Kornélia asszony másfél évi Egerben lakása után kedves családjával elutazandó, elmenetele előtt egy, az irgalmasok kórházában alapítandó betegágy javára volt kegyes föllépni. A Lyceum pompás, e végre is igen alkalmas nagy terme, mellynek két egymásra néző erkélyei lámpafénytől megvilágítva, a boltozat fresco képeit szépen tüntették fel, zsufolásig telve volt. Működött az egyházi zenekar, majd külön egyes műkedvelők. Az ifju művész Vavrik Gábornak a zongorán kielégítő mechanismusa és szabatos játéka naponta érleli azon meggyőződést, melly a magyarnak művészi hajlama folytán Europa egyéb mivelt nemzetei között a művészetbeni előmeneteléből ered. — Pók György fuvoláján mesteri sebes futásokban tűnik fel dicséretes ügyességgel. — Werkall G. Bécsben öröklött ügyességét sokra fejleszté. Mindennek lelke, élete volt a jeles, a páratlan Kornélia. Itt könnyűt fakasztott, ott ámulásig felejtette magával az embert, játszott a közönség indulatával, magával ragadott mindent. — Magyar népdalokban utólrhetlenek, utánozhatlanok hangjai, különösen sikerült Dopplertől a neki ajánlott „magánydal“ egész zenekar kíséretében. E hálás darab magában ösztíti a sok oldalú változatos szépséget, a zajos zenéből mint fejlődnek ki egy Hollósy Kornéliának angyalszelid hangjai! mennyi változatos kéjben ringatják a lelket, azt keblünkől az idő évek mulva sem törülheti ki, mint nem emlékéit annak, ki nyilvános művészi pályája után szerény ibolyaként köztünk elvonulva élt s csak rit-

*) De ez nem az olasz, hanem az angol.

**) És a többit?

***) Vettük és köszönjük.

Szerk.
Szerk.
Szerk.

kán hallatta magát: azt is vagy isten templomában — mintegy hálálva a neki adott szép tehetséget, — vagy enyhítve szegények, betegek sorsát. A lelkes éljenzésekre ragadott közönség kebléből egy páratlan szépségű koszorú tolmácsolta a határtalan tiszteletet, Eger közönsége pedig nefelejtés-et és örökzöldet tart meg számárn, kihez hasonlót nem hamar bírhat, — kinek búcsuja, mint élete, áldás!

B. Gyarmat, oct. 18.

Társaséletünk darab ideig szokott egyformaság és lélekzsibbasztó pangásban vesztegelt, s nem mondunk fölösleges dolgot, ha nyíltan bevalljuk, miszerint néhány napok előtt közösen ohajtották, hogy szellemi élvágyaikat hazánk valamely művészet, vagyis inkább művészet osztályos képviselői mielőbb új életmozgásba hozzák. Az égi gondviselés meghallgata bennünket: ohajtasunk csakhamar teljesülve lón.

Mult hó 23-án Lenkei Béla szintársulatával Vácraól körünkbe megérkezett, s azóta folytonos szini előadásaival iparkodik sovár lelkeinket kielégíteni; de fájdalom; szellemi élvággy kevesekben lakik; többen inkább áldoznak hiu anyagi érdekeknek, s így a művészet — nemzeti fejlődésünk e rugó ereje — nem csoda, ha sulyegyenét veszítve, haladásában elerőtlenedik s enyészete sírjához közelg. — Valljuk meg őszintén: nem vagyunk-e hálátlanok önmagunk irányában, midőn buzgalmunkat több, hazai színművészetünket melegen pártoló lelkesültebb közönség buzgalmával vetjük egy mérlegbe? szóval kürtölési sophismákkal és külfénynyel oda törekszünk társadalmi életünk elevenségét hozni, hol mások már oly régen büszkélkednek, s tettel mégis csak egy kerékvágásban — a tétlenség stadiumán fontolva döcögünk.

Egy 7 — 8 ezer lelket számoló város, mellynek keble megyei főhivatali székhely, az ezt elfoglaló minden osztályu hivatalnokok társaságával betöltve, nem bír egy alkalmi szinteremmel, mellyet adandó alkalommal Thalia vándor papjainak színhelyül átengedni birna. Egy a „sashoz“ czimzett városi vendéglő tánczterme, melly 50 embert alig bír kebelébe fogadni, pótolja e nagy hiányt; s közönségünk azon „alapos“ nézete, hogy e kis kalitkába egyszerre be nem férhet, azon szomorú következményt idézi elő, hogy szini előadásoknál e kis kalitka is gyakran üresen marad.

De térjünk át az eddig előadott darabok észrevételeire:

Sept. 25. „Megházasodtam“ vigj. 3 felv. Csató Páltól; 26. „Házassági három parancs“ vigj. 3 felvonásban dalokkal, Szigligetitől. E két előadás a középszerűséggen sokkal alantabb áll, minden tekintetben gyenge volt. 37-én „Kérek két pengőt kölesön,“ Száresa: (Lenkei) azon jeleneteiben, mellyekben egy főrangu úrhölgynek pénzhányában udvarlást és megelőző készséget kelle tanusitania, szorgalommal fel-fogott zavarváltozatosságokat és jellemző erőt tanusított.

Oct. 2. „Liliomfi,“ silány előadás. 4. „Marsca, az ezred leánya.“ A czimszerpet már többször, és oly kezekben láttuk, hogy ez alkalommal arról részletes észrevételek bebizonyításával nem akarjuk magunkat fárasztani. Ez előadást egyedül a társulat egyik új szerződött tagja Jánosfi (Simonfi ezredes) tevé valamennyire türhetővé. Lengyel (udvarmester) némelly jeleneteiben tulságos volt; korához képest már elég ideje lehetett volna azon falusi komédiásos tempókról lemondania. 9. „Pajkos logicus“ vigj. 3 felv. Kárhoztatnunk kell az igazgatót, hogy illy elavult, minden belsőség nélküli hitvány komédiát közönség elé állit. Az előadás középszerű. — 10. „Egy nő, ki az ablakon ugrik ki.“ Jánosfi (Jenő) a második felvonásban az indulatok kifejtését, midőn őt nagybátyja neje fölötti fensőbbégre előkészitni törekvék, de a sze-

relem rajta erőt venni látszék, meglepően tükrözé vissza. Jakabné (Rózsi) jól énekelt. 11. „Kalmár és tengerész.“ A boldogult költő magas lelke lebüvölve tartá figyelmünket e nagy mű előadásán; csak érezni tudók azt, mit a szellem mindenhatósága tollal adott át a valóságnak. Bohári (Kelendi) és Jánosfi (Endre) föladatuknak kellően megfeleleltek; különösen utóbbi azon jelenetében, mellyben őt bátyja bukása testvéri szereteténél fogva olly nőszülésre kényszeríté, mellyben előre boldogtalanságát ismeri föl, — az érzelmek fokozatos kitöréseit meglepően tünteté elénk. Lenkei (Arthur) jó szavalt. 12. „Bál előtt és után,“ Lengyel a nyárspolgárt valódi bensőséggel és élethűn adá. Az előadás vontatott. 13. „Szökött katona,“ Jánosfi (Völgyi ezredes) Lengyel (Tigris) és Szatmári (Gémesi) elégitének ki bennünket. Ez utóbbi mint kezdő, illy szakmákban szép reményt támaszt bennünk maga iránt. (Lenkeiné (Camilla) szavallata ezuttal mérsékelt és figyelemmel átgondolt modorban nyilatkozott. 15. „Mikulás.“ Jánosfi (báró Fellegi) Bohári (kanász) Futó (Mózsi zsidó) ez utóbbi a társulat iránti részvétből először lépvén föl — szerepeikben szépen kitünteté magokat. Lenkeiné (Zarándoknő) szorgalmat tanusított. — Az előadás gyengébb oldalát azon főnák nézetnek kell tulajdonitanunk, mellyet az igazgató illy változtatott szereposztásnál tanusított. Sokat tesz egy darab előadásánál a helyes kiosztás; sajnos dolog valamiből semmit teremteni! — Az igazgatónak levén jutalomjátéka, a színház látogatottabb volt. — 16. A magyar sz. korona szerencsés föltalálásának e városban tartott örömmünneplése kiegészítéseiül diszelőadás lévén a „Szép juhász“ került színre. Az előadásban Futó (Bálint), Makai L. (Pista), Futóné (Pösz Manczi) működtek kitűnően. Az elsőben nagyítás nélkül mondjuk — némelly jeleneteiben Rétit láttuk magunk előtt; sajnáljuk, hogy szavallatában az előadás vége felé némi gyengeséget kelle észrevennünk.

Még két előadása leend e társulatnak körünkben, s e hó 20-án innen — ha vissza nem tartják — *) szebb remény után Losoncra induland.

Meglepetésül azon örvendetes hír és valóság jutott hozzánk színművészetünk pártfogását illetőleg, hogy Unghvár lelkesebb pártoló közönsége 24 előadásra e társulatot 100 előfizetési béreltszámmal kívánja biztosítani. Ez ügy mielőbbi létesítésére az említett közönség részéről Fejér Károly szinigazgató van megbízva.

Egerben Kőszegi Endre, Érsekújvárt Ujfalusi Sándor és Szombathelyen Szuper Károly igazgatók téli állomásaikra társulataik új szervezésével foglalkoznak.

Fehértón Nyiri György szintársulata pár hó óta szép részvétnek örvend.

Minden jóratörékvő közönségnek kedves és becses a művészet gyöngéd ápolása.

Erzsébethváros, oct. 15.

Tisztelt szerkesztőség! A szinészetről írok, mint a mellyet kis közönségünk nagyon pártol; de elszigetelve lévén városunk, csak ritkán látogat bennünket egy egy vándor szinész társulat; s hogy a szini élvek után sovárgó közönségünket némileg kielégithessük, mükedvelő társulatot alakítánk, de a melly hosszasan összetartó nem lehetett. Szinészettől megfosztva élénk egy évig a legunalmasabb napokat, míg végre Pozsonyi Alajos igazgatása alatti jól rendezett kis solid társulatát néhány játékra keresztül utazólag megnyerők.

Ezektől láttuk mit fejthet ki egy kis személyzetü, de szorgalmas, igyekvő tár-

*) Nem pártolat, hanem adósság tekintetéből, — épen mint Váczon.

kán hallatta magát: azt is vagy isten templomában — mintegy hálálva a neki adott szép tehetséget, — vagy enyhítve szegények, betegek sorsát. A lelkes éljenzésekre ragadott közönség kebléből egy páratlan szépségű koszorú tolmácsolta a határtalan tiszteletet, Eger közönsége pedig nefelejts-et és örökzöldet tart meg számárn, kihez hasonlót nem hamar birhat, — kinek búcsuja, mint élete, áldás!

B. Gyarmat, oct. 18.

Társaséletünk darab ideig szokott egyformaság és lélekzsibbasztó pangásban vesztegelt, s nem mondunk fölösleges dolgot, ha nyíltan bevalljuk, miszerint néhány napok előtt közösen ohajtók, hogy szellemi élvágyainkat hazánk valamely büvészet, vagyis inkább művészet osztályos képviselői mielőbb új életmozgásba hozzák. Az égi gondviselés meghallgata bennünket: ohajtásunk csakhamar teljesülve lön.

Mult hó 23-án Lenkei Béla szintársulatával Vácraól körünkbe megérkezett, s azóta folytonos szini előadásaiával iparkodik sovár lelkeinket kielégíteni; de fájdalom; szellemi élvágy kevesekben lakik; többen inkább áldoznak hiu anyagi érdekeknek, s így a művészet — nemzeti fejlődésünk e rugó ereje — nem csoda, ha sulyegyeneét veszítve, haladásában elerőtlenedik s enyészete sírjához közelg. — Valljuk meg őszintén: nem vagyunk-e hálátlanok önmagunk irányában, midőn buzgalmunkat több, hazai színművészetünket melegen pártoló lelkesültebb közönség buzgalmával vetjük egy mérlegbe? szóval kürtölési sophismákkal és külfénynyel oda törekszőnk társadalmi életünk eleveenségét hozni, hol mások már olly régen büszkélkednek, s tettel mégis csak egy kerékvágásban — a tétlenség stadiumán fontolva döcögünk.

Egy 7 — 8 ezer lelket számoló város, mellynek keble megyei főhivatali székhely, az ezt elfoglaló minden osztályu hivatalnokok társaságával betöltve, nem bir egy alkalmi szinteremmel, mellyet adandó alkalommal Thalia vándor papjainak színhelyül átengedni birna. Egy a „sashoz“ czimzett városi vendéglő tánczterme, melly 50 embert alig bir kebelébe fogadni, pótolja e nagy hiányt; s közönségünk azon „alapos“ nézete, hogy e kis kalitkába egyszerre be nem férhet, azon szomorú következményt idézi elő, hogy szini előadásoknál e kis kalitka is gyakran üresen marad.

De térjünk át az eddig előadott darabok észrevételeire:

Sept. 25. „Megházasodtam“ vigj. 3 felv. Csató Páltól; 26. „Házassági három parancs“ vigj. 3 felvonásban dalokkal, Szigligetitől. E két előadás a közészerűségeen sokkal alantabb áll, minden tekintetben gyenge volt. 37-én „Kérek két pengőt kölesön,“ Szárcsa: (Lenkei) azon jeleneteiben, mellyekben egy főrangu úrhölgynek pénzhiányában udvarlást és megelőző készséget kelle tanusitania, szorgalommal fel-fogott zavarváltozatosságokat és jellemző erőt tanusított.

Oct. 2. „Liliomfi,“ silány előadás. 4. „Marsa, az ezred leánya.“ A czimszeret már többször, és olly kezekben láttuk, hogy ez alkalommal arról részletes észrevételek bebizonyításával nem akarjuk magunkat fárasztani. Ez előadást egyedül a társulat egyik új szerződött tagja Jánosfi (Simonfi ezredes) tevé valamennyire tűrhetővé. Lengyel (udvarmester) némelly jeleneteiben tulságos volt; korához képest már elég ideje lehetett volna azon falusi komédiásos tempókról lemondania. 9. „Pajkos logicus“ vigj. 3 felv. Kárhoztatnunk kell az igazgatót, hogy illy elavult, minden belsőség nélküli hitvány komédiát közönség elé állit. Az előadás közészerő. — 10. „Egy nő, ki az ablakon ugrik ki.“ Jánosfi (Jenő) a második felvonásban az indulatok kifejtését, midőn őt nagybátyja neje fölötti fensőbbésre előkészíteni törekvék, de a sze-

relem rajta erőt venni látszék, meglepően tükrözé vissza. Jakabné (Rózszi) jól énekelt. 11. „Kalmár és tengerész.“ A boldogult költő magas lelke lebüvölve tartá figyelmünket e nagy mű előadásán; csak érezni tudók azt, mit a szellem mindenhatósága tollal adott át a valóságnak. Bohári (Kelendi) és Jánosfi (Endre) föladatuknak kellően megfeleleltek; különösen utóbbi azon jelenetében, mellyben őt bátyja bukása testvéri szereteténél fogva olly nőszülésre kényszeríté, mellyben előre boldogtalanságát ismeri föl, — az érzelmek fokozatos kitöréseit meglepően tünteté élénk. Lenkei (Arthur) jó szavalt. 12. „Bál előtt és után,“ Lengyel a nyárspolgárt valódi bensőséggel és élethűn adá. Az előadás vontatott. 13. „Szökött katona,“ Jánosfi (Völgyi ezredes) Lengyel (Tigris) és Szatmári (Gémesi) elégitének ki bennünket. Ez utóbbi mint kezdő, illy szakmákban szép reményt támaszt bennünk maga iránt. (Lenkeiné (Camilla) szavallata ezuttal mérsékelt és figyelemmel átgondolt modorban nyilatkozott. 15. „Mikulás.“ Jánosfi (báró Fellegi) Bohári (kanász) Futó (Mózszi zsidó) ez utóbbi a társulat iránti részvétből először lépven föl — szerepeikben szépen kitünteté magokat. Lenkeiné (Zarándoknő) szorgalmat tanusított. — Az előadás gyengébb oldalát azon fonák nézetnek kell tulajdonitanunk, mellyet az igazgató illy változtatott szereposztásnál tanusított. Sokat tesz egy darab előadásánál a helyes kiosztás; sajnos dolog valamiből semmit teremteni! — Az igazgatónak levén jutalomjátéka, a színház látogatottabb volt. — 16. A magyar sz. korona szerencsés föltalálásának e városban tartott örömmünneplése kiegészítéseül diszelőadás lévén a „Szép juhász“ került színpadra. Az előadásban Futó (Bálint), Makai L. (Pista), Futóné (Pösz Manczi) működtek kitűnően. Az elsőben nagytetés nélkül mondjuk — némelly jeleneteiben Rétit láttuk magunk előtt; sajnáljuk, hogy szavallatában az előadás vége felé némi gyengeséget kelle észrevennünk.

Még két előadása leend e társulatnak körünkben, s e hó 20-án innen — ha vissza nem tartják — *) szebb remény után Losoncra induland.

Meglepetésül azon örömdetes hír és valóság jutott hozzánk színművészetünk pártfogását illetőleg, hogy Unghvár lelkesebb pártoló közönsége 24 előadásra e társulatot 100 előfizetési béreltszámmal kívánja biztosítani. Ez ügy mielőbbi létesítésére az említett közönség részéről Fejér Károly szinigazgató van megbízva.

Egerben Kőszegi Endre, Érsekújvárt Ujfalusi Sándor és Szombathelyen Szuper Károly igazgatók téli állomásaikra társulataik új szervezésével foglalkoznak.

Fehértón Nyíri György szintársulata pár hó óta szép részvétnak örvend.

Minden jóratörékvő közönségnek kedves és becses a művészet gyöngéd ápolása.
F. (s.)

Erzsébetváros, oct. 15.

Tisztelt szerkesztőség! A színeszetről írok, mint a mellyet kis közönségünk nagyon pártol; de elszigetelve lévén városunk, csak ritkán látogat bennünket egy egy vándor színesztársulat; s hogy a színi élvek után sovárgó közönségünket némileg kielégíthessük, mükedvelő társulatot alakítánk, de a melly hosszasan összetartó nem lehetett. Színeszettől megfosztva élénk egy évig a legunalmasabb napokat, míg végre Pozsonyi Alajos igazgatása alatti jól rendezett kis solid társulatát néhány játékra keresztül utazólag megnyerők.

Ezektől láttuk mit fejthet ki egy kis személyzetü, de szorgalmas, igyekvő tár-

*) Nem pártolat, hanem adósság tekintetéből, — épen mint Vácson.

sulat, számuk 10-re megy; — (más része a társulatnak Tordára menvén, hogy e hó végével téli állomásukon Déván ismét csatlakozzanak) mégis a legnagyobb szindarabokat adák elő, s előadásaikból sem gyengeség, sem kevés személyzet nem tünt ki.

„Don Caesar“-ral kezdék, a czimszerepet Molnár játssza, kit a Brassóban szétment dal- és szintársulattól nyerünk meg egy óra. — Második játékuk „Végrendelet.“ Harmadik játékuk „Házassági három parancs“ s úgy tovább, Próféta drámája, Bácsi Bravo és Velencei nő, — Molnár Bravo szerepében ismét tanusítá szorgalmát, kimért játékát, szerepe feletti gondolkodását. A társulat minden tagja méltánylást érdemel.

Mi szeretjük a drámát, mert szép nyelvünket érthetőleg halljuk, s ha e kedvelt társulat már előbb Dévára oem ígérkezik, úgy bármi áldozattal körünkben tartottuk volna, kísérje őket a szerencse, mint azt megérdemlik, Déva élvezetdús estvéket látand e télen, mi irigyeljük — de hiszszük is, hogy méltánylandja e társulat igyekezetét. — Ők megérdemlik!

Egy műkedvelő.

Győr, nov. 2. 1853.

A mult hóval megkezdett a téli, vagyis a magyar játékszíni időszak. Latabár, legnagyobb részt tavali társaságával lépett fel; s miután a mult évben e társaság, sok élvezetést nyújtott, reményljük, ez idén is kellemes téli estéknek nézünk elébe. Általában a nő tagokban sokkal több tehetség, szorgalom, nemesb izlés, s művészi képzettség van, mint e társaság férfainál. Priell Cornelia, és Felekiné a társaság díszur csillagai, kik mellett méltólag áll Csercsér Natália kedélyes játéka. A férfiak közül Benedek mivelte modora, s Dósa kedélyes bensőséggel vitt szerepei nyerték meg eddig a közönség méltánylását. A népszínművekben Némethy szokta helyét betölteni — főleg ha képzetebb énekkel lépne fel. Gyulai ez idén nyugodtabb játéku. Hogy tehetség van köztük, azt bebizonyíták „Teréz“ előadásakor, mint művészi oaz tünt fel e darab, egy egész hónap készületlenségi sivatagja közt.

Ira Aldridge négyszer lépett fel, közönség két ízben nagy számmal; a két utolsó előadás kevésbé látogatott, minek oka volt a folytonosan tulfeszített bémeneti ár . . . és hogy ugyanazon egy darabokban mutatott páratlan művészet elismerése mellett, daczára minden ephemer divat szenvelgéseinek, hazai nyelvünket legszívesben halljuk, mert szívünk érzéseit csak magyar hangok melengetik fel.

Örülni fogunk ha legközelebb kedvesebbet irhatunk e térről. J — y.

Győr, nov. 2.

Latabár Endre társulatával sept. közepén Fehérvárról, üres házaknak játszani nem akarván, ide jött. Ha óhajtsái triplák, reményei duplák voltak, a való — vulgó jövedelem — még eddig rá nézve nagyon simplának mutatkozik. Furesa: nyáron üres volt a német színház, télen meg nem járunk a magyarba. Pedig a társaság jó; tavaliak közül Kecskést, Erdősnét nélkülözzük, jött Dósa, Fehérváriné. Mindkettő párszor kielégítő, Dósa „Teréz“ben igen jó volt. A régiekből itt vannak: Felekiné, Csercsér Natalia, Benedek, s kiket első hely illet, Gyulai és Hidassiné — Priell Cornelia, ki — tán csak véletlenségből — még eddig alig kapott szerepet. Ezt a rendezőségnek mondjuk, valamint azt is, hogy a játékrenddeli megelégedés nem épen átalános. Egy hó alatt tagadhatlanul elég új vagy még itt nem adott darabot láttunk: mint: Sullivan, Árva Feri, Tamás bátya kunyhója, Pénz és becsület, Cid, de a régiekből jobb választást lehetne tenni. Antverpi árvák és más illy rémdrámák

előadását szívesen elengednők, már csak azért is, mert akár hányat látunk is, mindig: los mismos perros con otros collares, és ráadásul még borzasztó hosszúak is. Ennyit a rendezőségnek, melyről meg vagyunk győződve, hogy a jó tanácsért nem haragszik, hanem inkább követi azt, és mind ezen segít, mind pedig többször ad szerepet annak, kit a közönség legtöbbször óhajtana látni. y.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

— Dumas Sándor legújabb drámája „La Jeunesse de Louis XIV.“ a censuránál nehézségekbe ütközött, különösen egy nőszerep miatt. Dumas elsőb egyenesen a császárhoz akart folyamodni közbenjárásért, hogy a darab előadása ne gátoltassék, később arra határozta magát, hogy kötelezettségét betöltendő, egy másik még újabb drámát fog „Jeunesse de Lois XV“ czim alatt a Theatre Francais előtt — három nap alatt felolvasni.

— Ravul Angles vicomte és Giraud a párizsi akademiának Izland megvizsgálására kiküldött bizottmányi tagjai tapasztalatdúsan tértek vissza. Jelen voltak a Hekla legújabb kitérésénél, s jelentésök szerint a tűzoszlop 13 lábnyi magasságig emelkedett.

— Franciaország egyik déli departementjében a vipera-kigyók annyira elszaporodtak, hogy kiirtásukra jutalom hirdettetett. Minden viperáért, mely kézbe szolgáltatik, a hatóság fél frankot fizet. A természetbuvárok, kik azon departement-től távol laknak, örömezt adnának tizannyit darabjáért.

— Jean Piccolo a közönségesen ismert törpécske Berlinben tánczol Pepita helyett; az ennek El ole című tánczában gyakorolja magát a színpadon.

— Petersburgban a legélvezetesebb opera saison elé néznek. Nem csoda! Elég tudni erre nézve az olasz operához szerződött primadonnák neveit: Lagrange, Medori, Maray és Demeric. E mellett az olasz operával felváltva hetenként háromszor lép fel drámában Rachel. A francia színészek egyik legjelesbike Tetard, mint szinte szerződött tag az orosz fővárosba érkezvén 1500 frank értékű gyűrűt kapott a czártól ajándékban.

— Pawlowsky orosz törvényszéki tanácsos nagy orosz-német s német-orosz szótárának kiadására a kormány 5000 ezüst rubelt utalványozott.

— Newyorkban legújabb csoda. Egy kis leány ablaknál állt, melylyel szemközt egy fiatal juharfa diszlik. Egyszerre nagyot villámlott — arról nincs szó, tiszta volt-e az idő vagy borult — a gyermek erős rázkodást érzett e pillanatban egész testében, s az egész fa átrajzolta magát a gyermek testére. A természete tüne-ménye érdekes; de a magyarázatot még nagyobb érdekekkel várja a természettudós világ.

— A gorheimi zárdába (Sigmaringen mellett) közelebb Lipót herczeg, Salm Reiferscheid herczeg fia, novitiusként lépett merő vonzalomból a szent élet iránt. Figyelmet érdemel, hogy már előbb nő vére a „du sacra coeur“ zárdá szüzei közé véteté fel magát szinte ellenállhatatlan vonzalomból.

— Londonban van lord Rosse birtokában a világ legnagyobb telescopja. Mint mondják olly terjedelmes a csöve, hogy akárki kényelmesen sétálhat benne ki-

feszített esernyővel. Némelly szelid kritikusok bizonyosan még ennek segélyével sem vennék észre barátaik műveiben a hiányokat és gyengeségeket.

— Nyugoti Kanadában vegytanilag megvizsgáltatván, számos máj és vese bajokban igen sikeresnek találtatott a sz. kátharinai ásványforrás, melyhez már a hét indián nemzetség főnökei is évenként eljártak hatalmas gyógyereje iránti tiszteletből.

— La f f a r g e asszonytól egy munka jelent meg három kötetben, s a párizsi könyvárusoknál még pár napig talán megszerezhető, ha már mind el nem kapkodták. Czime „Heures de prison“ a mint mondják tele van igen érdekes adomákkal a börtöni élet köréből.

— L i s a t F e r e n c z, Bazelben Wagner Richarddal összejövén, együtt Párizsba utaztak egy találkára, melyet Berlioznak és Meyerbeernek adtak. Liszt october végén visszatér Weimarba.

— B ö t t i c h e r atya, a híres mértékletességi férfiú, vagy ha jobban tetszik: a német Mathews, kiszámította, mennyit költenek az emberek Németországban snapszra, ezen átkozott méregre. Hannoverában ezen kiadás 6 millio tallerra megy, tehát háromszor annyi, mint az összes egyenes adó. Poroszország naponként egy millio hordó pálinkát iszik. Az egész vámegyeletben évenként 33 millio mérő burgonyát és 16 millio mérő gabonát vonnak el az éhező emberiség szájától pálinkafőzésre.

— A N é v a partjain nem igen gyűlölik a francia borokat. Egy párizsi borkereskedő ház feje közelebb kérdeztetvén, hogy milly évdíjt ad petersburgi agensének? azt felelte hogy 100,000 frankot, mennyit egy követ kap. Mennyit kell tehát e háznak azon vidéken nyerni, e problema érdekes volna megoldásra.

— P á r i z s statistikájából néhány érdekes adat: a francia fővárosban évenként elfogy: 144 ittze bor, 6 millio ittze pálinka, 21 millio ittze ser, 2½ millio ittze ezet, 120 millio ittze liszt, 90 ezer darab szarvas marha, 80 ezer db borju, 500 ezer db juh, 90 ezer darab sertés, ezeken túl vagy 12 millio tojás, 6 millio szárnyas állat, 8 millio tengeri hal, 6 millio csiga. másfél millio gyümölcs, (szőlőn kívül) olaj, sajt, rák 22 millio frank áru. Párizs óriás gyomra fél milliárd frank értéket emészt meg, s mulatságaira, fényüzési czikkekre háromszor annyinál is többet költ.

— M e x i c o b a n van egy falu! neve: Real de Monte, s lakói arany s ezüst házakban laknak, miután az épületanyagok mind telvék becses éreztartalommal; de a kiszedésre nem érnek reá, mert a közelélvő termékeny arany-ereknél nagyon el vannak foglalva.

*** Mit a francia lapok annyira hirdettek, hogy Rachel az orosz czár ő fensége hívására Oroszországba utazik s száz vendégszerepre 400 ezer forint és 100 ezer forint uti költség ígértetett neki; ebből annyi a tény, hogy Rachel nem ő fensége a czár hívására, hanem öccse Felix biztatására indul Oroszországba, ki reményli, hogy nénjének félmilliót fog adhatni, hanem azt előbb meg kell szereznie. Ezt írja az Independenee belge.

FELELŐS SZERKESZTŐ

TOLNAI GRÓF FESTETITS LEO.

PEST, 1853.

EMICH GUSZTÁV KÖNYVNYOMDÁJA.